

MENDELOVA UNIVERZITA V BRNĚ

Fakulta regionálního rozvoje a mezinárodních studií

Proces mezinárodní migrace a uprchlická krize v Evropě

Diplomová práce

Autor: Bc. Eliška Urbancová

Vedoucí práce: plk. gšt. Ing. Zbyšek Korecki, Ph.D., dr. h. c.

Brno 2015

Zadání diplomové práce

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci: *Proces mezinárodní migrace a uprchlická krize v Evropě* vypracovala samostatně a veškeré použité prameny a informace jsou uvedeny v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů, a v souladu s platnou Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací.

Jsem si vědoma, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 Autorského zákona.

Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity o tom, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Brně dne 20. 12. 2015

.....
Eliška Urbancová

Poděkování

Chtěla bych velmi poděkovat vedoucímu diplomové práce plk. gšt. Ing. Zbyškovi Korecki, Ph.D., dr. h. c. za odborné vedení práce, podporu, trpělivost a za vstřícný přístup.

ABSTRAKT

URBANCOVÁ, Eliška. *Proces mezinárodní migrace a uprchlická krize v Evropě*. Diplomová práce. Brno: 2015. Mendelova univerzita. Fakulta regionálního rozvoje a mezinárodních studií, 2015. Vedoucí diplomové práce: plk. gšt. Ing. Zbyšek Korecki, Ph.D., dr. h. c.

Diplomová práce se zabývá procesem mezinárodní migrace a uprchlickou krizí v Evropě. Teoretická část je zaměřena na vízovou, azylovou a bezpečnostní politiku Evropské unie. V analytické části jsou jednotlivé kapitoly rozvedeny pomocí statistických dat. V rámci vlastního výzkumu byl proveden sběr primárních dat s uprchlíky během migrační vlny na Západním nádraží ve Vídni, tato data byla v práci analyzována a vyhodnocena.

KLÍČOVÁ SLOVA

Mezinárodní migrace, politika, uprchlická krize, azyl, Evropská unie, Evropský parlament

ABSTRACT

URBANCOVÁ, Eliška. *The process of the international migration and the refugee crisis in Europe*. Master's Diploma Thesis: Brno: Mendel University in Brno, Faculty of Regional Development and International Studies, 2015. Thesis Supervisor: plk. gšt. Ing. Zbyšek Korecki, Ph.D., dr.h.c.

The diploma work deals with the process of international migration and the refugee crisis in Europe. The theoretical part is focused on the visa, asylum and safety policy of the European Union. The particular chapters are elaborated in the analytical part with the help of statistical data. Under the proper research, the collecting of the primary data was made with the attendance of refugees of a migration wave at the Vienna West Train Station. The data were subsequently analysed and evaluated in the presented work.

KEYWORDS

International migration, politics, refugee crisis, asylum, European Union, European Parliament

OBSAH

1 ÚVOD	8
2 CÍL A METODIKA PRÁCE	9
2.1 Cíl práce.....	9
2.2 Metodika práce	9
LITERÁRNÍ REŠERŠE.....	10
3 Občanství Evropské unie.....	10
4 Příčiny mezinárodní migrace.....	11
5 Migrační politika EU.....	11
5.1 Aktéři evropské migrační politiky	12
5.2 Azylová a vízová politika EU.....	14
5.2.1 Dublinská úmluva	14
5.2.2 EURODAC	15
5.2.3 Společný evropský azylový systém	16
5.2.4 Haagský program	16
5.3 Bezpečnostní politika EU	17
5.3.1 Schengenský prostor	18
5.3.2 Schengenský informační systém.....	19
5.3.3 Vízový informační systém	19
5.3.4 EUROSUR.....	20
5.3.5 FRONTEX	21
5.3.6 Europol.....	22
5.3.7 EUROJUST.....	23
5.4 Migrace ze třetích zemí	23
5.4.1 Lisabonská smlouva.....	23
5.4.2 Evropský pakt o přistěhovalectví a azylu	24
5.4.3 Stockholmský program	25
5.5 Proimigrační politika	25
6 Aktuální problematika přílivu uprchlíků do Evropy	26
6.1 Evropská migrační agenda.....	26
6.1.1 Činnost EMA	26
6.1.2 Cíle EMA	27

6.1.3 Pozitivní dopady EMA	27
6.2 Uprchlická krize v Rakousku	27
6.2.1 Nouzová opatření	27
6.2.2 Výzva Quartiersuche.....	28
6.2.3 Pomoc od občanů	29
6.2.4 Zásada solidarity	29
6.2.5 Ubytovací kvóty	29
6.2.6 Pět zásad pro úspěšný boj s uprchlickou krizí	30
7 Ekonomické a politické dopady migrace	31
7.1 Dopady pro zemi hostitelskou	31
7.1.1 Pozitivní dopady	31
7.1.2 Negativní dopady	31
7.2 Dopady pro zemi původu	32
7.2.1 Pozitivní dopady	32
7.2.2 Negativní dopady	32
8 PRAKTICKÁ ČÁST	33
8.1 Analýza Azyl v EU28.....	33
8.2 Analýza Dublin.....	34
8.3 Analýza EURODAC.....	36
8.4 Analýza FRONTEX	38
8.5 Analýza Evropská migrační agenda	40
8.6 Analýza migrace do Evropy	42
8.7 Analýza azylové politiky v Rakousku	44
8.8 Průzkum na Západním nádraží ve Vídni	46
8.8.1 Metodologie průzkumu	46
8.8.2 Sběr dat	46
8.8.3 Interpretace výsledků	47
8.9. Návrhová část. Výhled mezinárodní migrace.....	57
9 ZÁVĚR.....	60
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	62
SEZNAM GRAFŮ, OBRÁZKŮ A TABULEK	69
SEZNAM ZKRATEK.....	71

1 ÚVOD

Migrace v mezinárodním kontextu je stále aktuálním tématem, které se probírá ve veřejných i odborných diskuzích. Migrace je proces, během něhož lidé opouštějí svoji rodnou zemi ať už z důvodů politických, environmentálních, náboženských nebo ekonomických. V současném světě se migrace dotýká prakticky všech zemí a stala se globálním fenoménem, který má různé formy a různé subjekty zastávají odlišné názory.

V historii představovala migrace pro mnohé společnosti přirozený způsob života. Až do první světové války mohli občané Evropy volně cestovat po jejím území. V období mezi válkami proběhly změny, jako je zavedení cestovních pasů či vytvoření celní a vízové bariéry.

Vzhledem ke komplexnímu přístupu v oblasti bezpečnosti a spolupráce se téma migrace prolíná napříč všemi dimenzemi, politicko-vojenskými, ekonomicko-environmentálními a lidskoprávními. Problematika migrace a uprchlíků tvoří důležitou a nedílnou součást agendy ženevských mezinárodních institucí a Evropské unie.

Evropa se nyní potýká s migrační vlnou, přicházející na kontinent přes Středozemní moře z Afriky a balkánskou cestou z Blízkého a Středního Východu. Evropská unie poukazuje na přijatá a plánovaná opatření pro řešení uprchlické krize včetně masivní humanitární pomoci a argumentuje ve prospěch komplexního přístupu, který by řešil i kořeny této krize – situaci v zemi původu migrantů – a také roli tranzitních zemí.

Práce vznikla v průběhu stáží v Evropském parlamentu v Bruselu na jaře roku 2015 a na Velvyslanectví České republiky ve Vídni na podzim 2015. V Bruselu jsem získala cenné informace a materiály k dané problematice. Po dobu stáže jsem navštívila schůze výborů, konference a zasedání, zabývající se aktuálním problémem s přílivem uprchlíků. Zároveň jsem se setkala s několika členy Evropského parlamentu, kteří mi předali své osobní zkušenosti ze svých cest v uprchlických táborech. V období stáže ve Vídni proběhla největší vlna migrační krize a v návaznosti na tuto situaci jsem vytvořila průzkum do analytické části práce.

2 CÍL A METODIKA PRÁCE

2.1 Cíl práce

Cílem diplomové práce je analyzovat problematiku mezinárodní migrace se zaměřením na současnou uprchlickou krizi v Evropě a relevantní dokumenty EU v oblasti migrace. Hlavní cíl práce byl dekomponován do následujících dílčích cílů:

- analýza azylu v EU28
- analýza Dublinské úmluvy
- analýza systému EURODAC
- analýza agentury FRONTEX
- analýza Evropské migrační agendy
- analýza azylové politiky v Rakousku
- Průzkum na Západním nádraží ve Vídni

Analytická část obsahuje data a statistiky, zabývající se problematikou migrace a uprchlické krize. Výsledky analýzy budou podkladem návrhu pro změnu migrační politiky EU. V návrhové části uvedu návrh na potřebu změn pro koordinaci této situace s možným výhledem mezinárodní migrace. Diplomová práce je komparací poznatků teorie a praxe.

2.2 Metodika práce

Při zpracování této práce byla využita literární rešerše, která spočívala ve vyhledávání, shromažďování, třídění a zpracování dat a informací. Data byla čerpána z odborných publikací, internetových zdrojů, knih a časopisů. Byly použity databáze, výroční zprávy a především materiály poskytované zahraničními ministerstvy, Evropským parlamentem a Evropskou komisí.

Zpracování práce bylo omezeno některými limitujícími faktory, mezi které lze zařadit dostupnost spolehlivých a relevantních dat. Statistiky státních a mezinárodních organizací, které byly pro tuto práci potřeba, nejsou totiž vždy dostupné a zpřístupněné široké veřejnosti.

LITERÁRNÍ REŠERŠE

3 Občanství Evropské unie

„Občanství Unie je upraveno články 17 (8) a následujícími Smlouvami ES. Občanem Unie je každá osoba, která má státní příslušnost některého členského státu.“¹

Unijní občanství zahrnuje jak aktivní, tak pasivní volební právo ve volbách do Evropského parlamentu a k obecním volbám. Právo Evropské unie (EU) ovšem nezahrnuje právo unijních občanů účastnit se voleb na regionální nebo celostátní úrovni v jiném členském státě, než jehož jsou občané.²

Komunitární úprava rozlišuje tři kategorie unijních občanů:

- 1) Unijní občan pobývajícím na území hostitelského členského státu po dobu kratší než tři měsíce
- 2) Unijní občan pobývajícím na území hostitelského členského státu po dobu delší než tři měsíce
- 3) Unijní občan, kterému podle směrnice 2004/38 přísluší právo trvalého pobytu na území hostitelského členského státu³

V prvním případě se jedná o nejslabší status. U druhého typu musí občan splnit řadu podmínek, aby se tito migrující občané nestali zátěží pro sociální systém hostitelského členského státu. Zátěží pro sociální systém je třetí typ unijního občana, který získal trvalý pobyt. Je zároveň chráněn v hostitelské zemi před vyhoštěním. V praxi není tato kategorizace příliš relevantní.

Migrační právo EU udává, že postavení občana jednoho členského státu se v jiném členském státě čím dál více podobá postavení vlastních občanů přijímacího státu. Tím se v podstatě vymyká parametrům tradičního migračního práva. Je také zapotřebí rozlišit opatření, která se zaměřují na legální vstup, pobyt a integraci přistěhovalců. Ovšem úprava statusu občanů třetích států probíhá v hlavní linii migračního práva.⁴

¹ TÝČ, Vladimír. *Základy práva Evropské unie pro ekonomy*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Linde, 2004. s. 179 Vysokoškolská právnická učebnice

² TOMÁŠEK, Michal et al. *Práva a povinnosti spojené s občanstvím Evropské unie v aktuálních souvislostech vývoje unijního práva*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2014, s. 29. Acta Universitatis Carolinae. Iuridica, 2/2013. ISBN 978-80-246-2698-7.

³ TOMÁŠEK, Michal et al. *Práva a povinnosti spojené s občanstvím Evropské unie v aktuálních souvislostech vývoje unijního práva*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2014, s. 30. Acta Universitatis Carolinae. Iuridica, 2/2013. ISBN 978-80-246-2698-7.

⁴ SCHEU, Harald Christian a ASLAN, Ednan. *Migrace a kulturní konflikty*. Vyd. 1. Praha: Auditorium, 2011. s. 102. ISBN 978-80-87284-07-0.

4 Příčiny mezinárodní migrace

Migrace v mezinárodním měřítku souvisí nejen s ekonomickým vývojem daných zemí, z čehož následně vycházejí rozdíly v životní úrovni i výše reálných mezd.

Ekonomická migrace je spojena s tokem přímých zahraničních investic. Další z ekonomických příčin je změna strukturální povahy, která v zemích vyvolává potřebu jak kvalifikovaných, tak nekvalifikovaných pracovních sil. Migrační proudy z důvodů ekonomických probíhají většinou ze zemí méně rozvinutých do zemí rozvinutějších. Migrace v opačném směru je výrazně nižší.

Mezi neekonomické příčiny patří kromě důvodů politických i důvody environmentální, náboženské, rodinné, rasové či národnostní. Impulzem k přesunu obyvatelstva také bývají přírodní katastrofy a živelné pohromy, které výrazně zhoršují místnímu obyvatelstvu ekonomickou situaci.⁵

Pracovní migrace se týká pohybu pracovníků dojíždějících za prací do zahraničí s cílem zvýšit své příjmy a zabezpečit rodinu. V pohraničních oblastech se můžeme setkat s *přeshraniční migrací*, kdy pracovníci dojíždí za prací přes hranice a žijí ve své zemi. S tím souvisí také migrace vysoce kvalifikovaných pracovníků tzv. *odliv mozků* (brain drain), kteří jsou přitahováni do jiné země vysokým platovým ohodnocením. Cílová země tak získá produktivní odborníky ve své profesi.

5 Migrační politika EU

Migrační politika představuje komplex opatření směřujících k přímé či nepřímé regulaci a řízení pohybu lidí přes hranice země a jejich pobytu na území států, jehož nejsou občany. Součástí migrační politiky je také politika azylová.

Společná imigrační, vízová a azylová politika se nevztahuje na všechny členské státy EU. Velká Británie a Irsko se na některých ustanoveních v této oblasti nepodílejí.

Rozdílné zájmy zemí původu migrantů a zemí cílové destinace velmi komplikují jednání o uspořádání obecného mezinárodního standardu ve věci migračního práva. Přístup k migraci není v některých směrech jednotný ani v prostoru EU. Společná migrační politika se musí

⁵ Bundesministerium für wirtschaftliche Zusammenarbeit und Entwicklung. *Ursachen von Migration*. [online], 2010 [cit. 2015-05-19]. Dostupné z: <http://www.bmz.de/de/was_wir_machen/themen/migration/hintergrund/ursachen/>

vyrovnat s velkými potížemi. Složitý byl historický vývoj migračního práva již od založení Evropského společenství přes komunitarizaci migrační politiky až k současné roztříštěnosti právní úpravy.⁶

Rozpor se týká oblasti zachování restriktivní migrační politiky a současné deklarování lidskoprávních a humanitárních zásad.

Z právního hlediska existují tři hlavní faktory, které významně ovlivňují evropskou migrační a azylovou politiku:

- rozšíření regulačních pravomocí EU v Lisabonské smlouvě od minimálních standardů po společnou přistěhovaleckou a azylovou politiku
- přechod od jednomyslného rozhodování k hlasování kvalifikovanou většinou v rámci řádného legislativního postupu se stejnou účastí Evropského parlamentu jako zákonodárného orgánu
- přechod plné svrchovanosti v migračním a azylovém právu včetně výkladu mezinárodních smluv od vnitrostátních vyšších soudů na Evropský soudní dvůr⁷

5.1 Aktéři evropské migrační politiky

Klíčovým aktérem evropské imigrační politiky je Rada EU v zastoupení členských států a Evropská komise (EK). Členské státy reprezentují na jednáních ministři vlád všech zemí EU. Ministři jsou zmocněni přijímat jménem vlád členských států závazky k provedení kroků či opatření schválená na zasedání.

Specifické postavení zastává Evropský parlament (EP), jehož legislativní pravomoci se změnily s Maastrichtskou smlouvou, kterou získal právo rozhodovat spolu s Radou EU. Se vstupem Lisabonské smlouvy v platnost získal EP pravomoc navrhopvat změny Smluv, kterými do této doby disponovaly pouze Rada EU, vlády členských států a EK.⁸

⁶ SCHEU, Harald Christian a ASLAN, Ednan. *Migrace a kulturní konflikty*. Vyd. 1. Praha: Auditorium, 2011. s. 93-94. ISBN 978-80-87284-07-0.

⁷ Bundesministeriums für Inneres. *Asyl – Migration – Integration. 7. Rechtsschutztag des Bundesministeriums für Inneres*. Wien: Neuer Wissenschaftlicher Verlag, Auflage: 1., Österreich.: 1., Österreich. 2010. s. 41 - 42, ISBN: 978-3-7083-0687-2

⁸ Euroskop.cz. *Evropský parlament*. [online], 2015 [cit. 2015-12-15]. Dostupné z: <<https://www.euroskop.cz/92/sekce/evropsky-parlament/>>

Komise je rozdělena do 33 oddělení a 11 zvláštních oddělení. Oddělení jsou známa jako generální ředitelství. Zvláštní oddělení tvoří útvary a služby. V rámci Evropské komise se otázkami azylu, migrace, hraničních kontrol, organizovaným zločinem a terorismem zabývá *Generální ředitelství pro migraci a vnitřní věci (HOME)*, pod vedením generálního ředitele Matthiase Ruete přibližně s 300 zaměstnanci. Funkci komisaře zastává na období let 2014-2019 Dimitris Avramopoulos. Oddělení migrace a vnitřních věcí pracuje na rozvoji vyvážené a komplexní migrační politiky EU, založené na solidaritě a odpovědnosti, která je v souladu se strategií Evropa 2020. Cílem oddělení je vytvořit celounijní soubor pravidel pro legální migraci a vzájemné propojení mezi migrací a integrací. Také řeší nelegální migraci a obchodování s lidmi. Zároveň pracuje na vytvoření společného evropského azylového systému, založeného na solidaritě a dodržování základních lidských práv.⁹

V Evropském parlamentu je pro záležitosti týkající se ochrany práv občanů a základních lidských práv příslušný *Výbor pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci (LIBE)*. Řeší otázky spojené s pravidly pro přistěhovalce a azyl, policejní a soudní spolupráci v trestních věcech a společnou správu vnějších hranic. Taktéž se zabývá ochranou osobních údajů. Předsedá mu anglický europoslanec Claude Moraes a má 60 členů.¹⁰

Vliv v evropském legislativním procesu mají i nevládní organizace, které jsou aktivní v oblasti azylové, migrační a integrační politiky (Evropská rada pro uprchlíky a exulanty, Církevní komise pro migranty v Evropě nebo Evropská síť proti rasismu) Nevládní organizace se nepodílí na imigrační politice na vnitrostátní úrovni, ale jsou orientovány na integraci dlouhodobě usazených imigrantů.¹¹

Z mezinárodních organizací, jejichž působnost se zabývá otázkami migrace, jsou také Mezinárodní organizace pro migraci (IOM), Mezinárodní středisko pro rozvoj migrační politiky (ICMPD) nebo Úřad Vysokého komisaře Organizace spojených národů pro uprchlíky (UNHCR).

⁹ European Commission: *Migration and Home Affairs*. [online], 2015 [cit. 2015-12-17]. Dostupné z: <<http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/>>

¹⁰ EPP Group: *Committee on Civil Liberties, Justice and Home Affairs*. [online], 2015 [cit. 2015-12-17]. Dostupné z: <<http://www.eppgroup.eu/libe>>

¹¹ Bundeszentrale für politische Bildung. *Wer macht was? Akteure der europäischen Migrationspolitik*. [online], 2008 [cit. 2015-12-15]. Dostupné z: <<http://www.bpb.de/gesellschaft/migration/dossier-migration/56534/akteure>>

5.2 Azylová a vízová politika EU

Evropské země dlouhodobě poskytují bezpečí pronásledovaným osobám. Ochrana lidských práv patří k samotnému jádru evropské identity. Členské státy EU se v roce 1999 zavázaly k vytvoření společného evropského systému, který by řešil problematiku azylu na evropské úrovni.¹²

Státy nesou vysoké náklady spojené s azylovým řízením a pobytem uprchlíků, Evropská unie v reakci na to zřídila Evropský fond pro uprchlíky, který poskytuje finanční podporu členským zemím, aby mohly efektivně provozovat své azylové systémy.¹³ Vizová politika upravuje vydávání víz na dobu kratší 90 dnů. Víza a pobytové režimy na delší dobu již spadají pod přistěhovaleckou politiku.

5.2.1 Dublinská úmluva

Dublinské nařízení určuje, který členský stát EU je odpovědný za projednání azylové žádosti. Posouzení žádosti o azyl v jednom z členských států EU je zakotveno v *Dublinské úmluvě*¹⁴, přijaté Evropským společenstvím 15. června 1990. Po následné ratifikaci dne 1. září 1997 vstoupila Úmluva v platnost.¹⁵

„Členské státy ve smyslu dublinského nařízení¹⁶ posuzují každou žádost o azyl podanou příslušníkem třetí země nebo na jejich území kterémukoliv z nich, žádost o azyl posuzuje jediný členský stát, který je příslušný podle následujících kritérií:

- *existence rodinného příslušníka žadatele o azyl*
- *povolení k pobytu/ víza*
- *nelegální vstup a pobyt na území*
- *osvobození od vízové povinnosti*
- *podání žádosti o azyl v tranzitním prostoru letiště¹⁷*

¹² UNHCR. *Azylová politika Evropské unie*. [online], 2015 [cit. 2015-11-29]. Dostupné z: <<http://www.unhcr-centraleurope.org/cz/co-vsechno-delame/zajistení-pravni-ochrany/azylova-politika-evropske-unie.html>>

¹³ ŠLOSARČÍK, Ivo. *Politický a právní rámec evropské integrace: (včetně změn podle Lisabonské smlouvy)*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. s. 359. ISBN 978-80-7357-471-0.

¹⁴ Úmluva o určení státu příslušného pro posuzování žádosti o azyl podané v některém z členských států Evropských společenství (97/C 254/01) – tzv. Dublinská úmluva (497A0819(01)).

¹⁵ PIKNA, Bohumil. *Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek v evropském právu: (oblast policejní a justiční spolupráce): vysokoškolská právní učebnice*. 4., doprac., konsolidované vyd. Praha: Linde, 2007. str. 203 Vysokoškolská učebnice. ISBN 978-80-7201-686-0.

¹⁶ Praxe používá „dublinské nařízení“ často jako označení „Dublin II“

¹⁷ ČEPELKA, Čestmír et al. *Teorie a praxe azylu a uprchlictví*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. IFEC, 2006. str. 62. Scripta iuridica; no. 2. ISBN 80-85889-79-X.

K posouzení žádosti o azyl je příslušný první členský stát, ve kterém byla žádost o azyl podána. Zpravidla se jedná o stát, do něhož vstoupil uprchlík jako první na území EU nebo stát, který vydal cizinci vízum nebo povolení k pobytu. Pro činnost dublinského systému jsou důležité důkazní prostředky v podobě otisků prstů, za jejichž účelem vznikl systém EURODAC.¹⁸

5.2.2 EURODAC

Elektronický systém pro porovnávání otisků prstů žadatelů o azyl (EURODAC) identifikuje žadatele o azyl nebo osoby, které nezákonně překročily vnější hranice EU. Jednotlivé země stanoví, zda se žadatel o azyl nachází protizákonně na území členského státu EU na základě porovnání otisků prstů.

EURODAC tvoří ústřední jednotka, která je vybavena počítačovou ústřední databází, kde jsou porovnávány otisky prstů ze systému pomocí elektronického přenosu dat mezi zeměmi EU a databází. Systém byl vytvořen jako komunitární nástroj *Nářízením Rady ES č. 2725/2000 ze dne 11. prosince 2000 o zřízení systému „EURODAC“ pro porovnávání otisků prstů za účelem účinného uplatňování Dublinské úmluvy*. Což znamená, že použití dat v systému EURODAC pro jakékoliv jiné účely než stanovené ve článku 15 Dublinské úmluvy, vyšetřování trestných činů nebo administrativní kontrola, není povoleno.¹⁹

Kromě otisků prstů zahrnují data odesílané EU následující údaje:

- Země původu
- Pohlaví
- Místo a datum podání žádosti o azyl nebo zadržení dané osoby
- Identifikační číslo
- Datum sejmutí otisků prstů
- Datum předání údajů ústřední jednotce²⁰

Všechny tyto údaje shromažďuje EURODAC a odesílá pomocí vnitrostátních přístupových bodů do ústřední jednotky osob starších 14 let.

¹⁸ ČIŽINSKÝ, Pavel. *Cizinecké právo: práva a povinnosti cizinců a jejich rodinných příslušníků při vstupu a pobytu na území ČR, jejich zaměstnávání a podnikání, zdravotní pojištění a sociální zabezpečení, řízení a provozování vozidla, přístup ke vzdělání a studiu, rodinné soužití s cizinci, mezinárodní ochrana/azyl, státní občanství*. Praha: Linde Praha, 2012, s. 180 - 181. ISBN 978-80-7201-887-1.

¹⁹ NEDOROST, Libor, LUKÁŠKOVÁ, Eva a TUPÝ, Jaroslav. *Evropská unie II.: společné a koordinované politiky, postavení občana, komunitární obchody*. 1. vyd. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2010, s. 78 - 79. ISBN 978-80-7318-839-9.

²⁰ NEDOROST, Libor, LUKÁŠKOVÁ, Eva a TUPÝ Jaroslav. *Evropská unie II.: společné a koordinované politiky, postavení občana, komunitární obchody*. 1. vyd. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2010, s. 78 - 81. ISBN 978-80-7318-839-9.

5.2.3 Společný evropský azylový systém

Klíčovým cílem, kam směřuje azylová politika Evropské unie, je Společný evropský azylový systém (SEAS). Opatření, navazující na Amsterodamskou smlouvu, dala vzniknout společné azylové politice, včetně SEAS, spočívající ve vytvoření prostoru svobody, bezpečnosti a práva těm, kteří zde oprávněně nebo pod tlakem okolností hledají ochranu.²¹

System je tvořen dvěma fázemi:

První fáze představuje přijetí minimálních standardů, to znamená dosáhnout základní harmonizace. Po ukončení první fáze, bylo nutné stanovit, kterým směrem se bude dále SEAS ubírat. Zelená kniha o budoucím společném evropském azylovém systému z roku 2007 byla jedním z kroků jako základ pro velké veřejné konzultace. Odpovědi spolu s výsledky stávajících nástrojů byly základem pro plán Evropské komise pro azylovou politiku.

Politický plán byl tvořen třemi pilíři pro podporu SEAS:

- 1) větší harmonizace norem a právních předpisů v oblasti azylu u členských států EU
- 2) efektivní spolupráce
- 3) zvýšená solidarita a zodpovědnost mezi členskými státy EU a mezi členskými státy EU s nečlenskými státy EU²²

Druhá fáze spočívá v dosažení základních standardů. Jednotlivé fáze musí mít politickou shodu na následnou harmonizaci.

5.2.4 Haagský program

Haagský program z roku 2004 navazuje na plán z Tampere a stanovil vize na období let 2004-2009. Program zavedl jednotnou azylovou a imigrační politiku. Obsahoval deset priorit, které měly přispět k posílení prostoru svobody do roku 2009. Program zahrnuje konkrétní opatření a harmonogram pro jejich realizaci.

²¹ JÍLEK, Dalibor. *Společný evropský azylový systém: procedurální směrnice: sborník*. 1.vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2006, s. 35. ISBN 80-210-4058-0.

²² European Commission: *Migration and Home Affairs. Common European Asylum System*. [online], 2015 [cit. 2015-11-19]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/asylum/index_en.htm>

Čtyři z navrhovaných opatření jsou zaměřeny na oblast migrační politiky:

- 1) plán pro řízení migrace
- 2) společné azylové řízení
- 3) maximalizovat příznivé dopady přistěhovalectví
- 4) správa vnějších hranic EU²³

Haagský program vytyčil směry pro budoucí vývoj EU v komplexní oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí. Konkrétní podobu daných cílů a priorit přinesl Akční plán k Haagskému programu. Akční plán a Haagský program se staly podkladem ke vzniku Zelené knihy o budoucím společném evropském azylovém systému. Na základě předložení Zelené knihy, zahájila Evropská komise rozsáhlou debatu o sestavení především druhé fáze SEAS.

Zelenou knihu tvoří následující 4 oblasti:

- Právní nástroje
- Vnější rozměr azylu
- Solidarita a vzájemné sdílení zátěže
- Provádění – doprovodná opatření²⁴

Haagský program klade značný důraz na občanskou integraci přistěhovalců na úkor podpory jejich odlišných kulturních identit. Státy zodpovídají za to, aby náboženské a kulturní zvyky nebránily přistěhovalcům ve výkonu základních práv v hostitelské zemi.²⁵

5.3 Bezpečnostní politika EU

S ohledem na další spolupráci v oblasti vnitřních věcí, justice a policie byla ve Smlouvě o Evropském hospodářském společenství (EHS) zmíněna možnost zahájení jednání mezi členskými státy ve věci ochrany osob a jejich práv, ale také jednání ve prospěch zjednodušení formalit při výkonu soudních rozhodnutí a rozhodčích výroků. Počátky spolupráce byly zahájeny v sedmdesátých letech jako reakce na vlnu teroristických útoků v Evropě.²⁶

²³ WASSENHOVEN, Jens. *Europäisierung deutscher Migrationspolitik. Policy-Wandel durch Advocacy-Koalitionen*. Hamburg: Verlag, Dr. Kovač. 2010. s. 123. ISBN 978-3-8300-5390-3.

²⁴ Bundeszentrale für politische Bildung. *Haager Programm*. [online], 2013 [cit. 2015-05-20]. Dostupné z: <<http://www.bpb.de/nachschlagen/lexika/177034/haager-programm>>

²⁵ LIĐÁK, Ján. *Mezinárodní migrace a Evropa*. Vyd. 1. Kolín: Nezávislé centrum pro studium politiky, 2010. s. 84. Monografie. ISBN 978-80-86879-24-6

²⁶ FIALA, Petr a PITROVÁ, Markéta. *Evropská unie. 2., dopl. a aktualiz. vyd.* Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009. s. 650. ISBN 978-80-7325-180-2.

5.3.1 Schengenský prostor

Schengenský prostor představuje území, na němž je zaručena volnost pohybu osob a zrušení kontrol na společných vnitřních hranicích. Původ schengenské spolupráce se datuje k roku 1984 sjednáním dohody mezi SRN a Francií na základě kontroly evropských řidičů vozidel při dálkové silniční přepravě.

Základním cílem Schengenu je nejvyšší možná liberalizace pohybu osob přes vnitřní hranice států schengenského prostoru. S tím souvisí přijetí takových opatření, která zabrání ohrožení vnitřní bezpečnosti v souvislosti na možnost zneužití volného přeshraničního pohybu ke kriminální činnosti. Tato opatření jsou nazývána jako *kompensační bezpečnostní opatření*.²⁷

První Schengenská dohoda vznikla v roce 1985. Dohoda ale neřešila problematiku hraničních kontrol komplexně. Tím dala vzniknout budoucí úmluvě, tzv. druhé Schengenské dohodě (Schengenská úmluva) roku 1990.

Schengenská úmluva spočívá na třech hlavních pilířích:

- 1) Fyzické uvolnění pohybu zboží a osob uvnitř tzv. schengenského prostoru. Pravidla pro pohyb zboží a osob nadále fungují, ale jejich kontroly jsou přesunuty z vnitřních (společných) hranic na vnější hranice
- 2) Uvolnění pohybu zboží a osob nesmí být na úkor bezpečnosti v EU. Tím se zpřísnily kontroly na vnějších hranicích schengenského prostoru a jsou přijímána další opatření
- 3) Aby bylo dodržováno zásad v bodech 1 a 2, vznikla kompenzační opatření, která mají za úkol zajistit nebezpečné zboží a osoby na vnějších hranicích schengenského prostoru a s tím související efektivnější spolupráce bezpečnostních složek²⁸

Schengenský aquis zahrnuje obě schengenské dohody i prováděcí předpisy k Schengenské úmluvě. Předpisy zahrnují například jednotné instrukce pro vydávání víz a další předpisy.²⁹

Schengenský aquis zahrnuje obě schengenské dohody z roku 1985 a 1990, protokoly a další dohody o přistoupení k Schengenu. Podle Schengenského protokolu a článku 8 musí země ucházející se o členství v EU přijmout veškerá opatření v plném rozsahu. Velká Británie, Irsko

²⁷ PIKNA, Bohumil. *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva (prizmatem Lisabonské smlouvy)*. 3., rozš. vyd. Praha: Linde, 2012. s. 218 - 219. ISBN 978-80-7201-889-5.

²⁸ TÝČ, Vladimír. *Základy práva Evropské unie pro ekonomy*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Linde, 2004. s. 208 - 209. Vysokoškolská právnická učebnice. ISBN 80-7201-478-1.

²⁹ TÝČ, Vladimír. *Základy práva Evropské unie pro ekonomy*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Linde, 2004. s. 213. Vysokoškolská právnická učebnice. ISBN 80-7201-478-1.

a Dánsko se připojily k Schengenu částečně, protože se odmítly podílet na některých aspektech. „Článek 14 Smlouvy o založení ES potvrzuje právo Spojeného království pokračovat v hraničních kontrolách osob. Protokol tak potvrzuje existenci společného prostoru cestování mezi Spojeným královstvím a Irskem s tím, že pokud je zachována tato úprava, platí i pro Irsko stejná práva ohledně provádění kontrol na hranicích jako má Spojené království. Protokol respektuje taktéž postavení Dánska k oblastem justice a vnitřních věci i k otázkám unijního občanství a obranné politiky Unie.³⁰

5.3.2 Schengenský informační systém

V souvislosti se zachováním bezpečnosti a pořádku v schengenském prostoru byl vytvořen databázový systém pro sdílení informací tzv. *Schengenský informační systém (SIS)*, který umožňuje orgánům určeným členskými státy přístup k záznamu o osobách a věcech při hraničních, policejních a celních kontrolách, o vydávání víz a povolení k pobytu nebo také údaje o pohřešovaných osobách či podezřelých za závažných trestných činů. Na systém jsou napojeny všechny služebny policie, včetně pohraniční policie.

„*Schengenský informační systém tvoří tři základní složky:*

- 1) *Centrální databáze (CSIS), zastávající technickou a podpůrnou funkci*
- 2) *Národní informační systém (NSIS), který provozuje každá ze smluvních stran jako přesnou kopii CSIS, na něž je napojen*
- 3) *Systém SIRENE (Supplementary Information Request at the National Entry), který není zakotven v Schengenské úmluvě, avšak byl zaveden jako systém doplňující ve smyslu technicko-organizačním.³¹ SIRENE urychluje komunikaci mezi národními databázemi a udržuje informace v SIS aktuální“³²*

5.3.3 Vízový informační systém

Vízový informační systém (VIS) byl zřízen jako součást schengenské elektronické databáze. Jedná se o centrální databázi žadatelů o udělení víza členskými státy. „*VIS představuje systém*

³⁰ PIKNA, Bohumil. *Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek v evropském právu: (oblast policejní a justiční spolupráce): vysokoškolská právnická učebnice*. 4., doprac., konsolidované vyd. Praha: Linde, 2007. s. 200. Vysokoškolská učebnice. ISBN 978-80-7201-686-0.

³¹ PIKNA, Bohumil. *Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek v evropském právu: (oblast policejní a justiční spolupráce): vysokoškolská právnická učebnice*. 4., doprac., konsolidované vyd. Praha: Linde, 2007. s. 265 - 266. Vysokoškolská učebnice. ISBN 978-80-7201-686-0.

³² ŠLOSARČÍK, Ivo. *Politický a právní rámec evropské integrace: (včetně změn podle Lisabonské smlouvy)*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. s. 353. ISBN 978-80-7357-471-0.

*pro výměnu vízových údajů mezi členskými státy, který umožňuje oprávněným vnitrostátním orgánům vkládat a aktualizovat vízové údaje a elektronicky je prohlížet“.*³³

Posílení součinnosti mezi Schengenským informačním systémem, Vízovým informačním systémem a systémem EURODAC vychází z Akčního plánu k provádění Haagského programu a spadá do problematiky principu dostupnosti a výměny informací.

VIS představuje účinný systém pro výměnu informací vízových dat mezi členskými státy a nástroj pro podporu společné vízové politiky Unie. Usnadní a zefektivní kontroly na vnějších hranicích a na území členských států Unie a rovněž aplikaci tzv. dublinských standardů.³⁴

5.3.4 EUROSUR

Evropský systém kontroly hranic (EUROSUR) pomáhá členským státům EU kontrolovat počet státních příslušníků ze třetích zemí, kteří přicházejí na území EU.

EUROSUR představuje efektivnější kontrolu na vnějších pozemních a námořních hranicích pomocí nových technologií, bezpilotních letounů, pobřežních senzorů a satelitních vyhledávacích systémů. Systém je navržen tak, aby zlepšil správu vnějších hranic EU, prostřednictvím zvýšené výměny informací mezi evropskými zeměmi a agenturou FRONTEX.³⁵

EUROSUR je provozován ve 30 zemích, 26 států tvoří členské státy EU spolu s 4 přidruženými státy³⁶ k Schengenu. V systému není Irsko a Velká Británie, které nejsou součástí schengenské spolupráce. Jeho cílem je odhalit a zabránit nelegální migraci a přeshraniční trestné činnosti. Zároveň je využíván k záchraně životů migrantů. Provozní pravidla začaly používat členské státy³⁷ 2. prosince 2013.³⁸ Ostatní členské státy následovaly od 1. prosince 2014.

³³ PIKNA, Bohumil. *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva (prizmatem Lisabonské smlouvy)*. 3., rozš. vyd. Praha: Linde, 2012. s. 246 - 247. ISBN 978-80-7201-889-5.

³⁴ PIKNA, Bohumil. *Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek v evropském právu: (oblast policejní a justiční spolupráce): vysokoškolská právní učebnice*. 4., doprac., konsolidované vyd. Praha: Linde, 2007. s. 276. Vysokoškolská učebnice. ISBN 978-80-7201-686-0.

³⁵ EUROPA DIREKT: EU Grenzkontrollen: Abgeordnete verabschieden Eurosur – Regeln. [online], 2015 [cit. 2015-11-20]. Dostupné z: <<http://www3.kaiserslautern.de/wb/pages/posts/eu-grenzkontrollen-abgeordnete-verabschieden-eurosur-regeln2613.php>>

³⁶ Island, Norsko, Švýcarsko, Lichtenštejnsko

³⁷ Bulharsko, Estonsko, Finsko, Francie, Řecko, Itálie, Chorvatsko, Lotyšsko, Litva, Malta, Polsko, Portugalsko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Maďarsko a Kypr

³⁸ Heinrich-Böll-Stiftung: Grenzwertig: Eine Analyse der neuen Grenzüberwachungsinitiativen der Europäischen Union.

[online], 2015 [cit. 2015-11-21]. Dostupné z:

<https://www.boell.de/sites/default/files/assets/boell.de/images/download_de/publikationen/TXT_20120522_ZusammenfassungEUStudie_Grenzwertig.pdf>

EUROSUR spolupracuje s agenturou FRONTEX, Evropskou službou pro vnější činnost (ESVČ) a dalšími institucemi Evropské unie. Ve svém legislativním návrhu podle Evropské komise musí EUROSUR nakládat s osobními daty v souladu s ochranou soukromí a osobních údajů.

Legislativa EU se také zabývá novým nařízením, které by pomocí biometrických prvků osob koordinovalo místo a čas vstupu občanů ze třetích zemí na území EU, tzv. *systém vstupu/ výstupu* (Entry/ Exit Systém - EES) a vytvoření *registračního programu pro cestující* (Registered Traveller Programme, RTP). Systém umožní sledovat dobu pobytu státních příslušníků třetích zemí na území EU a sníží riziko falšování s cestovními doklady.³⁹

5.3.5 FRONTEX

Evropská agentura pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích (FRONTEX), založená v roce 2004 se sídlem ve Varšavě, je nezávislá instituce, koordinující operace mezi členskými státy na úrovni bezpečnosti vnějších hranic. FRONTEX má na starosti návrat nelegálních migrantů ze států EU. Agentura disponuje rozpočtem, který se od jeho založení postupně zvyšuje. Kromě toho agentura sleduje oblast otevřeného moře mimo území EU, severoafrického pobřeží a přístavy. K boji proti nelegální migraci do EU disponuje FRONTEX letadly, vrtulníky, loděmi a dalšími vzdušnými či námořními dopravními prostředky.

Důležitým základem pro činnost agentury je provádět hodnocení rizik a sledovat vývoj trendů relevantních pro kontrolu a ostrahu vnějších hranic členských států. K tomu patří podpora členských států v situacích, které vyžadují zvýšenou technickou a operativní pomoc na vnějších hranicích. Patrným uspořádáním integrovaného modelu ochrany hranic je zásadní rozvoj a rozšiřování spolupráce členských států, které jsou na horizontální úrovni a snahou je rozšíření na vertikální úroveň - tedy na mezivládní spolupráci.⁴⁰

V roce 2010 bylo Evropskou komisí navrženo několik změn ke zřízení FRONTEXU, jednou z nich bylo zvýšení finanční podpory nebo možnost provádět několik nezávislých operací zároveň.⁴¹

³⁹ European Council: *Entry/exit system*. [online], 2015 [cit. 2015-11-21]. Dostupné z:

<<http://www.consilium.europa.eu/en/policies/smart-borders-package/entry-exit-system/>>

⁴⁰ MÖLLERS Martin, und CHR. VAN OUYEN, Robert. *Migration, Integration und europäische Grenzpolitik*. Frankfurt a. M.: Verlag für Polizeiwissenschaft, Prof. Dr. Clemens Lorei 2011. s. 130 - 131. ISBN 978-3-86676-144-5.

⁴¹ Evropská unie. *Evropská agentura pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích členských států EU*. [online], 2015 [cit. 2015-05-23]. Dostupné z: < http://europa.eu/about-eu/agencies/regulatory_agencies_bodies/policy_agencies/frontex/index_cs.htm >

Migreurop zpracovala studii, která hodnotila a popsala porušování lidských práv. Migreurop se skládá ze 42 organizací a z 13 afrických a evropských států. Sídlí ve Francii. Jejím cílem je, aby Evropa byla bez středisek pro migranty. Shromažďuje potřebné informace o podmínkách v těchto táborech a na hranicích, následně o těchto skutečnostech informuje veřejnost. Studie v roce 2010 dospěla k závěru, který definoval několik závažných problémů:

- „*Porušování práva každého svobodně opustit svoji zemi*
- *Porušování zákazu nelidského a ponižujícího zacházení*
- *Porušování mezinárodněprávně zaručeného práva žádat o azyl*
- *Postupy v rozporu s evropskými ustanoveními týkající se ochrany osobních údajů*“⁴²

5.3.6 Europol

Evropský policejní úřad (Europol) je policejní orgán Evropské unie se sídlem v nizozemském Haagu, jehož hlavním cílem je přispět k dosažení bezpečné Evropy ku prospěchu všech občanů EU. Zřízen byl na základě úmluvy o Europolu roku 1995. Tato úmluva byla nahrazena rozhodnutím v roce 2009 Europolem a od 1. ledna 2010 funguje jako agentura EU.

Pomáhá členským státům EU v boji proti závažné mezinárodně trestné činnosti a terorismu. Europol úzce spolupracuje také s nečlenskými zeměmi EU, jako jsou Spojené státy, Kanada, Austrálie a Norsko.

Rozsáhlé zločinecké a teroristické sítě představují významnou hrozbu pro bezpečnost. Největší hrozby přináší terorismus, mezinárodní obchod s drogami, praní špinavých peněz, organizovaný zločin a padělání měny euro. Nová forma nebezpečí přichází v podobě počítačové trestné činnosti, obchodování s lidmi a dalších současných hrozeb.⁴³

Europol podporuje členské státy pomocí:

- usnadnění výměny informací mezi zeměmi EU
- poskytování operační analýzy a podpory činnosti členských států
- poskytování odborného poradenství a technické pomoci
- vytváření strategických zpráv a analýz trestné činnosti na základě zpravodajství členských států nebo z jiných zdrojů

⁴² MigraceOnline.cz: *Agentura FRONTEX: garantuje ochranu lidských práv*. [online], 2011 [cit. 2015-05-24]. Dostupné z: <<http://www.migraceonline.cz/cz/e-knihovna/agentura-frontex-garantuje-ochranu-lidskych-prav>>

⁴³ Europol. *About us*. [online], 2015 [cit. 2015-12-18]. Dostupné z: <<https://www.europol.europa.eu/content/page/about-us>>

5.3.7 EUROJUST

Eurojust zajišťuje soudní spolupráci na úrovni mezi policejními orgány. K založení Eurojustu došlo právním aktem třetího pilíře o zřízení Eurojustu z 28. února 2002. Eurojust spolupracuje s EUROPOLEM⁴⁴ a směřuje k nejužší propojenosti policejní a justiční spolupráce. Jeho činnost spočívá v koordinaci vyšetřování a trestního stíhání v oblasti závažné přeshraniční a organizované trestné činnosti.⁴⁵

Podle Ústavní smlouvy a článku III-273, je posláním Eurojustu podporovat a posilovat spolupráci mezi vnitrostátními orgány, které jsou pověřeny vyšetřováním a stíháním trestné činnosti, která se dotýká dvou nebo několika členských států a vyžaduje stíhání na společném základě. Zároveň úzce spolupracuje s Evropskou soudní sítí.

Cílem Eurojustu je usnadnění koordinace vnitrostátních orgánů trestního stíhání a podpora trestních vyšetřování v případech organizovaného zločinu, kde má být jeho činnost založena na analýzách prováděných EUROPOLEM. Důvodem pro vznik Eurojustu bylo tedy především doplnění činnosti stávajících institucí trestní spolupráce a to hlavně v případech závažné organizované kriminality vyžadující koordinaci trestního stíhání ve více než dvou členských státech.⁴⁶

5.4 Migrace ze třetích zemí

EU vymezuje podmínky pro vstup a trvalý pobyt občanů ze třetích zemí, kteří migrovali z důvodů pracovních, studijních nebo za účelem sloučení rodiny. Členské státy mají právo určit, jakému počtu osob ze třetích zemí umožní vstup na své území. Po EU je žádáno, aby se snažila zabránit a co nejvíce omezit rozsah nepovoleného přistěhovalectví. Unie může uzavírat dohody se třetími zeměmi o přebírání státních příslušníků třetích zemí zpět do země původu nebo do tranzitní země, kteří nesplňují podmínky pro vstup či pobyt na území jednoho nebo více členských států.

5.4.1 Lisabonská smlouva

Lisabonská smlouva vytvořila „prostor svobody, bezpečnosti a práva“. Vstoupila v platnost dne 1. prosince 2009. Po vzniku Lisabonské smlouvy získaly instituce EU nové pravomoci

⁴⁴ Evropský policejní úřad

⁴⁵ PIKNA, Bohumil. *Mezinárodní terorismus a bezpečnost Evropské unie: (právní náhled)*. Praha: Linde, 2006. s. 240-241. ISBN 80-7201-615-6.

⁴⁶ VLASTNÍK, Jiří. *Institucionální rámec spolupráce v trestních věcech v EU*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. IFEC, Beroun, 2008. s. 175-176 Prameny a nové proudy právní vědy; no. 39. ISBN 978-80-87146-04-0.

k vytvoření právních předpisů v oblasti migrace.⁴⁷ Hlavním přínosem jsou větší pravomoci Evropského parlamentu. Smlouva stanovila postup spolurozhodování a hlasování kvalifikovanou většinou v otázkách legální migrace a nový právní základ pro podporu integračních opatření. Tento legislativní postup se nyní uplatňuje v oblasti legálního a nelegálního přistěhovalectví, čímž získal Evropský parlament rovnoprávné postavení s Radou, jakožto spoluvůrce právních předpisů.⁴⁸

Evropský parlament tak může nyní v debatě o legislativních návrzích klást větší důraz na národní vlády zastoupené v Radě na humanitární a lidskoprávní aspekty. Ovšem toto spolurozhodování Rady a Evropského parlamentu může prodloužit průběh legislativního procesu a zkomplikovat jej.⁴⁹

Lisabonská smlouva také stanovila, že EU má v této oblasti sdílenou pravomoc s členskými státy, zejména týkající se počtu migrantů, kterým je povoleno vstoupit legálně na území členského státu s cílem hledat zde zaměstnání. Obsahuje také ustanovení vztahující k příchodu občanů ze třetích zemí na území určitého členského státu, kdy v této situaci budou přijata opatření na pomoc dotčenému členskému státu.⁵⁰ Plnou pravomoc v oblasti přistěhovalectví má nyní Evropský soudní dvůr.

5.4.2 Evropský pakt o přistěhovalectví a azylu

Evropský pakt o přistěhovalectví a azylu přijala Evropská rada roku 2008. Pět pilířů představuje závazek k dosažení azylové politiky, z čehož tři souvisí s přistěhovalectvím. První pilíř představuje legální přistěhovalectví, jak jsou členské státy schopny přijímat a podpořit integraci. Druhý kontroluje nelegální přistěhovalectví metodou, která zajistí, aby byli nelegální přistěhovalci vráceni do země původu nebo do tranzitní země. Třetí pilíř podporuje spolupráci mezi zeměmi původu a tranzitními zeměmi se záměrem kooperace v oblasti migrace a rozvoje.⁵¹

⁴⁷ Evropský parlament. *Lisabonská smlouva*. [online], 2015 [cit. 2015-10-11]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/cs/FTU_1.1.5.pdf>

⁴⁸ PIKNA, B.: *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva prizmatem Lisabonské smlouvy: (vysokoškolská učebnice)*. 2. dopl. Vyd. Praha: Linde, 2010, s. 61-65. ISBN 978-80-720-813-0

⁴⁹ SCHEU, Harald Christian a ASLAN, Ednan. *Migrace a kulturní konflikty*. Vyd. 1. Praha: Auditorium, 2011. s. 101. ISBN 978-80-87284-07-0

⁵⁰ Evropský parlament. *Přistěhovalecká politika*. [online], 2015 [cit. 2015-10-11]. Dostupné z:

<[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/fiches_techniques/2013/051203/04A_FT\(2013\)051203_CS.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/fiches_techniques/2013/051203/04A_FT(2013)051203_CS.pdf)>

⁵¹ KRUTÍLEK, O.: *Monitoring evropské legislativy 2009-2010* Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009-2010

5.4.3 Stockholmský program

Stockholmský program přijala Evropská rada na jejím zasedání v prosinci 2009. Rada ho přijala jako „Stockholmský program – otevřená a bezpečná Evropa, která slouží svým občanům a chrání je“.

Navazuje na Haagský program a program z Tampere. Představuje nový víceletý program pro opatření, která by měla být přijata v oblasti bezpečnosti, svobody a spravedlnosti v období let 2010 - 2015. Program má politický, nikoliv právní charakter. Na rozdíl od svých předchůdců přijatých v Tampere a Haagu zahrnuje celou oblast justice a vnitřních věcí Unie.⁵²

Stockholmský program vymezuje politické priority migrační politiky EU, kterými jsou:

- *„Účinná opatření pro boj proti nelegálnímu přistěhovalectví, účinná návratová politika a uzavírání dohod o zpětném přebírání osob*
- *Rozvoj globálního evropského přístupu k migraci vycházející ze skutečného partnerství se zeměmi původu a tranzitními zeměmi, které nejsou členskými státy EU*
- *Zvláštní ochrana nezletilých osob bez doprovodu dospělých*
- *Ucelená politika členských států odpovídající požadavkům vnitrostátních trhů práce“*⁵³

Program uvádí, že právo na konzulární ochranu ve třetích zemích není dostatečně propagováno a je zapotřebí vyvinout větší úsilí za účelem jeho plného uplatňování.

5.5 Proimigrační politika

Vyspělé státy Evropské unie se potýkají s velkým množstvím imigrantů ze třetích zemí mimo EU. V období posledních deseti let se státy Evropské unie usnesly na nutnosti řešit tuto problematiku a zavedly celou řadu společných opatření.

Proimigrační politika se mimo jiné zaměřuje na kvalifikované pracovníky. S touto politikou začalo první Německo v roce 2000 podporou migrantů s vysokou pracovní kvalifikací. Jednalo se o udělení pracovního povolení odborníkům na informační technologie po dobu 5 let s možností prodloužení. Jejím cílem bylo v tehdejší době vyřešit nedostatečné množství specialistů v konkrétním oboru.

⁵² PIKNA, Bohumil. *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva (prizmatem Lisabonské smlouvy)*. 3., rozš. vyd. Praha: Linde, 2012. s. 156-157. ISBN 978-80-7201-889-5.

⁵³ Evropský parlament. *Přistěhovalecká politika*. [online], 2015 [cit. 2015-10-11]. Dostupné z: <[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/fiches_techniques/2013/051203/04A_FT\(2013\)051203_CS.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/fiches_techniques/2013/051203/04A_FT(2013)051203_CS.pdf)>

Následně se začaly o tuto politiku zajímat i další státy. Velká Británie založila v roce 2002 „*Highly Skilled Migrant Programm*“. Program měl ulehčit mobilitu kvalifikovaných lidí. Před zahájením programu nebylo pro cizince možné žádat v zemi o práci, pokud zde neměli příbuzné.

V České republice byl v roce 2001 schválen tzv. pilotní projekt „*Výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků*“. Program podporuje příchod zahraničních odborníků a dává jim možnost získání trvalého pobytu v kratší době a vytváří podmínky pro jejich úspěšné začlenění do společnosti. Zároveň si zahraniční pracovníci mohou přivést s sebou svoji rodinu.

6 Aktuální problematika přílivu uprchlíků do Evropy

Evropa se potýká s migrační vlnou, která představuje největší současný problém, kterému čelí Evropská unie. Příliv uprchlíků vyvolává v jednotlivých zemích politické a sociální napětí. Uprchlíká krize je způsobena válkou, terorem a nestabilitou v sousedství EU.

6.1 Evropská migrační agenda

V důsledku stále se zvyšující migrace tisíce uprchlíků přes Středozemní moře, byla představena Evropskou komisí 13. května 2015 Evropská migrační agenda (EMA) k řešení migrační vlny, a aby byla Evropská unie připravena na velký nápor běženců z Blízkého Východu a Afriky. Program představuje rozhodná opatření na situaci, která se děje v celém Středomoří.

6.1.1 Činnost EMA

Evropa zvýšila své pátrací a záchranné práce a spolupracuje s agenturou FRONTEX na námořních operacích Triton a Poseidon, kterým navrhuje ztrojnásobit rozpočet pro zvýšení ochrany hranic členských států EU, které jsou vystaveny tlaku přicházejících migrantů. Zároveň s navýšením financí nasadila další operační prostředky na moři (lodě) a ve vzdušném prostoru (letadla). Tento krok bude trvat do doby, dokud neustanou migrační proudy. S migrací uprchlíků přichází také zločinecké sítě, které uprchlíky vykořisťují a pronásledují. Vysoká představitelka Evropské komise Federica Mogherini uvedla další možnosti případných operací v rámci Společné zahraniční a bezpečnostní politiky (SZBP), které by se zaměřily na odhalování a zadržování převaděčů uprchlíků. Europol posílí svoji nedávno založenou námořní informační operaci JOT MARE a zřídil jednotné místo pro převádění migrantů. Vyhrazený Společný operační tým JOT MARE byl vytvořen s cílem lépe identifikovat a sledovat pašerácké sítě ve

Středomoří. Frontex a Europol spolupracují v identifikaci plavidel, která využívají převaděči, aby se zamezilo jejich šíření.⁵⁴

6.1.2 Cíle EMA

Evropská komise rozdělila Evropskou migrační agendu na čtyři klíčové cíle. Prvním z nich je zavedení společného evropského azylového systému, aby si nevytvářely členské státy své vlastní podmínky pro udělování azylu. Druhý okruh tvoří nová úprava politiky vůči legální migraci. Další bod je boj proti pašerákům a obchodování s lidmi. Poslední částí je posílení bezpečnosti na území vnějších hranic a s tím spojená úloha FRONTEXU.⁵⁵

6.1.3 Pozitivní dopady EMA

- Snížení atraktivity nelegální migrace
- Záchrana životů a zabezpečení vnějších hranic
- Silná společná azylová politika
- Nová politika pro legální migraci

6.2 Uprchlická krize v Rakousku

Následující kapitola diplomové práce vznikla v průběhu stáže na Velvyslanectví České republiky ve Vídni v období září – listopad 2015.

V prvním pololetí 2015 přišlo do Rakouska s žádostí o azyl celkem 28 311 uprchlíků. Jen v červnu letošního roku bylo zaznamenáno 7 538 žádostí o azyl. Za posledních 12 měsíců stát společně se spolkovými zeměmi vytvořil celkem 17 000 nových ubytovacích míst. Kapacita země se tak více než ztrojnásobila a v jednotlivých zemích pak došlo k navýšení míst o dvě třetiny. Podle spolkové ministryně vnitra Johanny Mikl-Leitner je každý týden potřeba 1600 nových míst, spolkové země jich ale poskytují jen 600.

6.2.1 Nouzová opatření

V květnu letošního roku byla zavedena nouzová opatření. Od 15. května 2015 byly ve 4 azylových centrech postaveny stany. Konkrétně po 12 stanech pro 96 lidí v Talhamu, Salzburgu a Linzi.

⁵⁴ European Comission. *A European Agenda on Migration*. [online], 2015 [cit. 2015-12-02]. <http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/european-agenda-migration/background-information/docs/communication_on_the_european_agenda_on_migration_en.pdf>

⁵⁵ A2alarm: *Ještě neprostupnější hranice*. [online], 2013 [cit. 2015-05-20]. Dostupné z: <<http://a2alarm.cz/2015/04/jeste-neprostupnejsi-hranice/>>

V Traiskirchenu bylo postaveno 60 stanů určených až pro 480 žadatelů. Ani to ale nestačí, aktuálně⁵⁶ je v táboře umístěno více než 3 000 uprchlíků bez adekvátních ubytovacích podmínek. Situaci v Traiskirchenu zkritizovala i nezisková organizace Amnesty International. Jako nejzávažnější nedostatky ve své zprávě z 13. srpna uvedla: nedostatečnou zdravotní a sociální péči, ignoraci a hrubé jednání s uprchlíky, špatnou situaci dětí a mládeže, kteří jsou v Rakousku bez rodičů, a 1500 lidí bez domova.

Traiskirchen je také spojen s červencovou dohodou představitelů Rakouska a Slovenska. Na základě které by mělo být na Slovensko dočasně umístěno 500 žadatelů o azyl. Podle slovenského premiéra Roberta Fica je možné toto číslo ještě navýšit: „*V nyní přijaté dohodě se mluví o 500 lidech. Pokud by byl tento mechanismus vnímán jako efektivní, jsme ochotni pomáhat dále.*“ Premiér to uvedl na jednání s rakouským prezidentem Heinzem Fisherem.

Do uprchlické krize by se měla zapojit i rakouská armáda. Ve schwarzenberských kasárnách v Salcburku již bylo postaveno 50 stanů pro 250 uprchlíků. Tyto stany by měly být nahrazeny ubytovacími kontejnery, které zde mohou zůstat trvale - s tím ale nesouhlasí místní obyvatelstvo. Armáda by měla pomáhat s přepravou uprchlíků, se zajištěním stravy a jejím výdejem.

Nedaleko od Traiskirchenu bylo 15. května 2015 znovuotevřeno uprchlické zařízení ve vídeňské čtvrti Erdberg. Od 18. srpna 2015 nabídlo uprchlíkům své prostory i letiště Schwechat. Jedna z letištních hal byla přebudována na ubytovací kóje, oddělené paravány. Uprchlíci měli k dispozici v každé kóji polní lůžka, stůl, židle a skříň, celkem bylo vytvořeno ubytování až pro 230 lidí. Letiště také plánovalo pořádat dobrovolnické kurzy němčiny.

6.2.2 Výzva Quartiersuche

Spolkové ministerstvo vnitra vyzvalo obyvatele, kteří by mohli nabídnout k pronájmu vhodné ubytování pro žadatele o azyl, aby tak učinili. Jedná se o vlastníky penziónů, hotelů, soukromých bytů a hal, které mohou být buď pronajaty, nebo mohou posloužit lidem v nouzi. Země podpořila tuto výzvu marketingovou kampaní v rakouských novinách.

⁵⁶ září 2015

6.2.3 Pomoc od občanů

Někteří obyvatelé Rakouska pomáhají uprchlíkům přímo z vlastní iniciativy. Občané přicházejí k uprchlickým táborům a dávají lidem různé hygienické potřeby, věci na spaní, hračky, oblečení, jídlo apod. Pomáhají i některé společnosti. Příkladem může být DM drogerie, která rozdělila mezi uprchlíky za posledních několik týdnů 7 400 ks hygienických prostředků a dalších 1000 ks produktových balíčků, zejména v Salcburku a v Traiskirchenu. Zároveň nabízí všem svým zákazníkům možnost přispět 5, 10 či 20 € na tzv. záchranné balíčky. Celková získaná suma bude potom použita na nákup hygienických prostředků. Největší rozhlasová a televizní společnost ORF plánuje záchrannou akci „Soused v nouzi“. Bude se jednat o logistickou pomoc při obstarávání ubytování pro uprchlíky.

6.2.4 Zásada solidarity

Rakouské ministerstvo vnitra a ministerstvo spravedlnosti se obrátilo na Evropskou komisi, ve snaze prosadit změnu Dublinské dohody (Dublin III.), která upravuje pravidla zacházení s uprchlíky v EU, Norsku, Lichtenštejnsku, Švýcarsku a na Islandu. Rakousko chce změnu prosadit na základě článku 80 Lisabonské smlouvy, podle kterého jsou politiky Unie a jejich provádění řízeny „zásadou solidarity a spravedlivého rozdělení odpovědnosti mezi členskými státy, a to i na finanční úrovni“. Kdykoli je to nutné, obsahují akty Unie přijaté podle této kapitoly vhodná opatření pro používání této zásady. Zásada se vztahuje na společná pravidla v oblasti kontrol na hranicích, azylu a přistěhovalectví. Jaké konkrétní změny chce Rakousko prosadit, zatím není jasné. Dlouhodobě se ale snaží o zavedení kvót pro přerozdělování uprchlíků mezi státy EU. Podle ústavních činitelů úřadu spolkového kancléře jsou ale šance na prosazení malé. Zmíněné ustanovení je příliš neurčité a bez odpovídajícího výkladu.

6.2.5 Ubytovací kvóty

Od 1. 10. 2015 platí pro celé Rakousko nový zákon, který ukládá povinnost úřadům v zemi přijímat a ubytovávat uprchlíky. Cílem nového zákona je poskytnutí vhodného ubytování žadatelům o azyl a jejich rovnoměrné rozdělení v zemi, aby se vyvarovalo situacím, jako byl například nezvladatelný počet běženců v přeplněném uprchlickém táboře Traiskirchen.

Podle nového zákona je povinna každá spolková země poskytnout ubytování uprchlíkům dle kvóty až ve výši 1,5% vůči místnímu obyvatelstvu. Počet uprchlíků, kteří mohou být ubytováni na jednom pozemku, vláda omezila na maximální počet 450 osob. Upřednostněny jsou pozemky pro umístění uprchlíků, kde je nižší počet žadatelů o azyl nebo obce s více než

2000 obyvateli. Zákon je vymezen na období do konce roku 2018.⁵⁷ Obce a spolkové země mohou nadále poskytovat ubytování pro cizince bez omezení zákonem danými kvótami. Předpokladem je, že postižená oblast nenaplnuje uprchlické kvóty a v oblasti se nachází méně žadatelů o azyl.

6.2.6 Pět zásad pro úspěšný boj s uprchlickou krizí

Uprchlickou krizi lze z dlouhodobého hlediska řešit jen na úrovni EU. Rakouský ministr zahraničních věcí Sebastian Kurz apeloval na Evropskou unii k rychlejšímu řešení současné situace a uvedl 5 zásad pro úspěšný boj s uprchlickou krizí:

1) Eliminace příčin migrace

Dvě třetiny všech uprchlíků tvoří migranti ze Sýrie, Iráku a Libye. To jsou země, které jsou nejvíce zasažené bojem s teroristickými složkami Islámského státu (IS). Je nezbytné, aby došlo k větší ochraně obyvatelstva těchto zemí a zabránění dalšího postupu IS. Podle spolkového ministra Kurze by Rakousko mohlo poskytnout potřebné humanitární vybavení. Ministr také uvedl, že v boji proti terorismu není možné zastávat neutrální postoj.

2) Bezpečnostní zóny

Pro navýšení bezpečnosti ve válkou zasažených a krizových oblastech by mohly být zřízeny tzv. záchranné a nárazové zóny *Schutz- und Pufferzonen*. V těchto zónách by lidé mohli získat potřebnou humanitární pomoc. Součástí by měla být i přijímací střediska, která by sloužila pro podávání žádostí o azyl.

3) Ochrana vnějších hranic EU

Unie by se neměla zaměřovat jen na ochranu hranic u pobřeží Itálie. Důležité jsou i oblasti Řecka a Bulharska.

4) Spolupráce

EU by měla lépe spolupracovat a podporovat státy západního Balkánu. Úřady jsou v těchto zemích příliš přetížené. Zlepšit by se měla i spolupráce bezpečnostních složek států EU a západního Balkánu.

5) Zavedení celoevropských kvót pro přijímání uprchlíků.

⁵⁷ Parlament. Republik Österreich. *Flüchtlingsquartiere: Breite Mehrheit für Durchgriffsrecht des Bundes*. [online], 2015 [cit. 2015-11-29]. Dostupné z: <http://www.parlament.gv.at/PAKT/PR/JAHR_2015/PK0957/index.shtml>

7 Ekonomické a politické dopady migrace

Důsledky migrace se projevují nejen v zemích hostitelských. V poslední době je populace ovlivňována médii, která hovoří o migrantech, převážně o těch přicházejících z Afriky, jako o osobách přinášejících muslimské náboženství, vysokou kriminalitu i nemoci do cílových zemí. Další z námitek je ohrožení sociálního systému země nebo kulturní příčiny, kterými odůvodňují nevhodnost migrace.⁵⁸

7.1 Dopady pro zemi hostitelskou

Příchod migrantů ze zahraničí má v hostitelské zemi dopady pozitivní i negativní. Níže jsou uvedeny některé z nich.

7.1.1 Pozitivní dopady

- Zahraniční pracovníci mohou pomoci doplnit mezery na trhu práce
- S příchodem migrantů se zvyšuje poptávka na trhu zboží a služeb, čímž přispívá i k růstu HDP
- Kvalifikovaní pracovníci přináší hostitelské zemi úspory společenských nákladů na vzdělání, protože země tím získává již vyškolenou pracovní sílu
- Migranti jsou čistými plátcí do veřejných rozpočtů
- Zahraniční pracovníci přispívají k vyšší agregátní nabídce a zároveň k ekonomickému růstu⁵⁹

7.1.2 Negativní dopady

- Zaměstnavatelé nebudou klást již takové požadavky na kvalifikaci požadavků, protože ji mohou nahradit levnější pracovní silou ze zahraničí. Dochází k nezájmu firem zavádět nové výrobní postupy a zvýšit tak produktivitu práce domácích pracovníků
- Na trhu práce může dojít k diskriminaci cizinců
- Konkurence zahraniční pracovní síly může způsobit sociální neklid a nespokojenost
- Zvýšený příliv migrantů může vést k negativním společenským střetům vyvolaným rozdílnou mentalitou, náboženstvím, kulturou a tradicemi⁶⁰

⁵⁸ PALÁT, Milan. Ekonomické aspekty mezinárodní migrace: teorie a praxe v Evropské unii. Vyd. 1. Ostrava: Key Publishing, 2013. s. 49

⁵⁹ KUNEŠOVÁ, H.: *Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy*. 2. dopl. a přeprac. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 85-90. ISBN 80-7179-455-4

⁶⁰ KUNEŠOVÁ, H.: *Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy*. 2. dopl. a přeprac. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 85-90. ISBN 80-7179-455-4

7.2 Dopady pro zemi původu

Migrační vlna taktéž ovlivní mnoho aspektů v zemi, z níž obyvatelé odchází.

7.2.1 Pozitivní dopady

- Odchod pracovníků se ve vysílající zemi stává impulsem k investicím do lidského kapitálu
- Mladá generace, zejména vysokoškoláků, často odchází do zahraničí za studiem, čímž mohou získat lepší uplatnění při hledání práce po svém návratu
- U dočasného odchodu migrantů získá vysílající země pracovníky s novými poznatky a zkušenostmi⁶¹

7.2.2 Negativní dopady

- Odliv kvalifikovaných pracovníků má negativní dopad v sektoru služeb (věda, výzkum), zpomalí se ekonomický růst a růst produktivity práce
- Migrací může růst rozdíl v důchodech ve vysílající zemi
- Ve vysílající zemi se zvyšuje tlak na růst mezd v oborech a odvětvích, odkud pracovní síla odchází
- Vysílající země přicházejí o daně, které by jinak jejich pracovníci platili
- U trvalé migrace ztrácí vysílající země investice, které vynaložila do vzdělání svých občanů⁶²

⁶¹ KUNEŠOVÁ, H.: *Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy*. 2. dopl. a přeprac. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 85-90. ISBN 80-7179-455-4

⁶² KUNEŠOVÁ, H.: *Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy*. 2. dopl. a přeprac. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 85-90. ISBN 80-7179-455-4

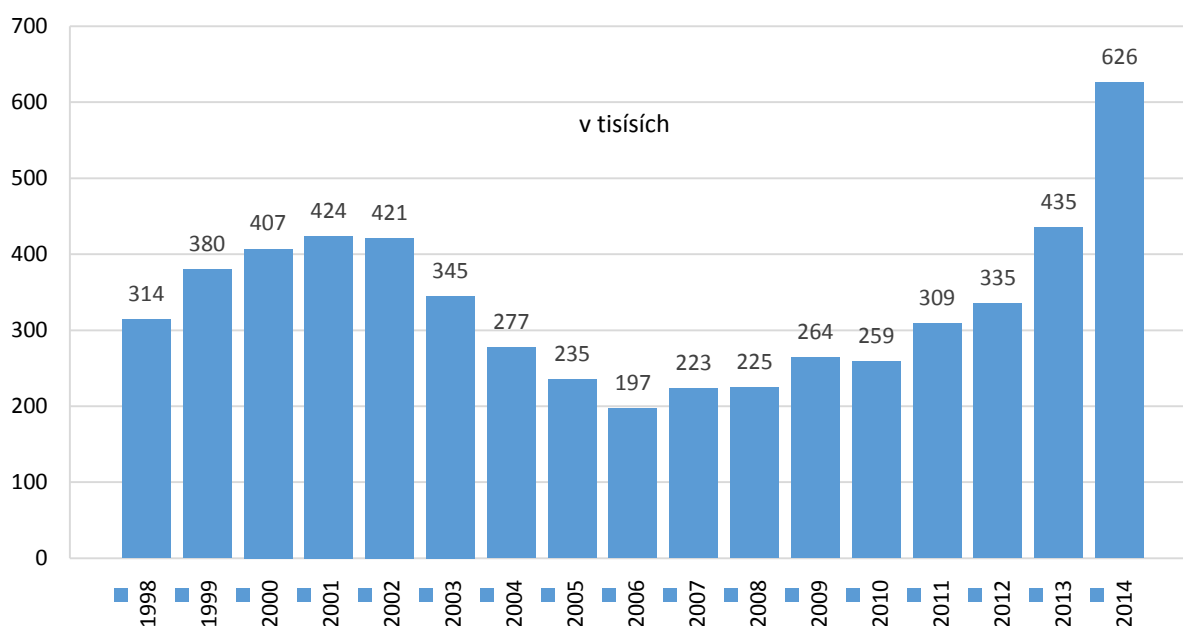
8 PRAKTICKÁ ČÁST

8.1 Analýza Azyl v EU28

Následující sloupcový graf ukazuje počet žadatelů o azyl v Evropské unii. Vzhledem ke geopolitické situaci v sousedních zemích EU a prudkému nárůstu žadatelů o azyl do EU se počet žadatelů neustále zvyšuje od roku 2008. Do roku 2007 byly údaje shromážděny na základě dohod mezi zeměmi. Od roku 2008 poskytly členské státy tyto údaje v souladu s nařízením o sběru statistických údajů v oblasti migrace a mezinárodní ochrany.

Výrazný nárůst žadatelů o azyl v roce 2014 je z důvodu vyššího příchodu občanů ze Sýrie, Ukrajiny, Kosova, Eritrey a Iráku a dosáhl celkového počtu 626 000 žádostí o azyl.

Graf 1 Žádosti o azyl v EU28

Zdroj: vlastní zpracování dle European Parliament, EPRS (březen 2015)

8.2 Analýza Dublin

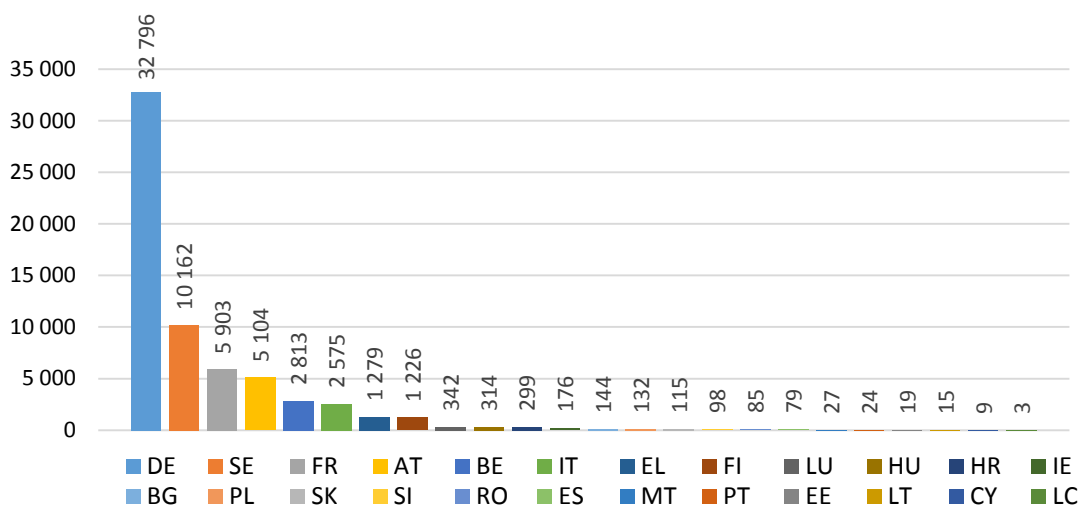
Nařízení Dublin III stanovuje kritéria, který členský stát je odpovědný za posouzení žádosti o mezinárodní ochranu, aby se zabránilo situaci, kdy žádný členský stát nepřevzme odpovědnost za vyřízení žádosti a aby se zabránilo vícečetnému podávání žádostí o azyl (azylová turistika). Ve výchozích podmínkách je za vyřízení žádosti o azyl zodpovědný první členský stát, v němž si žadatel podal žádost. V důsledku toho je tento členský stát odpovědný za rozhodnutí o azylu podle dublinských pravidel.

Následující tabulka zobrazuje žádosti o azyl v rámci Dublinské úmluvy mezi členskými státy. Graf ukazuje odchozí a příchozí požadavky podaných a přijatých žádostí o azyl, oznámených členskými státy.

Sloupcový graf znázorňuje podle zemí příchozí a odchozí požadavky o azyl za rok 2013. Nejsou k dispozici údaje zemí: Česká republika, Dánsko, Nizozemsko a Velké Británie. Podle údajů Eurostatu, 77% žádostí o zpětném přijetí žadatele o azyl, je založeno na skutečnosti, že dotyčný žadatel o azyl požádal o azyl poprvé v jiném členském státě.

„Odchozí žádosti“ jsou odesílány z členského státu, v němž je přítomen žadatel o azyl a požádal o azyl do jiného členského státu, který považuje za odpovědný za rozhodnutí o azylu podle dublinských pravidel. Nejvíce podaných žádostí za rok 2013 bylo v Německu, kterých bylo v celkově 32 796, následuje Švédsko s 10 162 a následně Francie s 5 903 žádostmi.

Graf 2 *Dublinská statistika odchozích žádostí o azyl v EU*

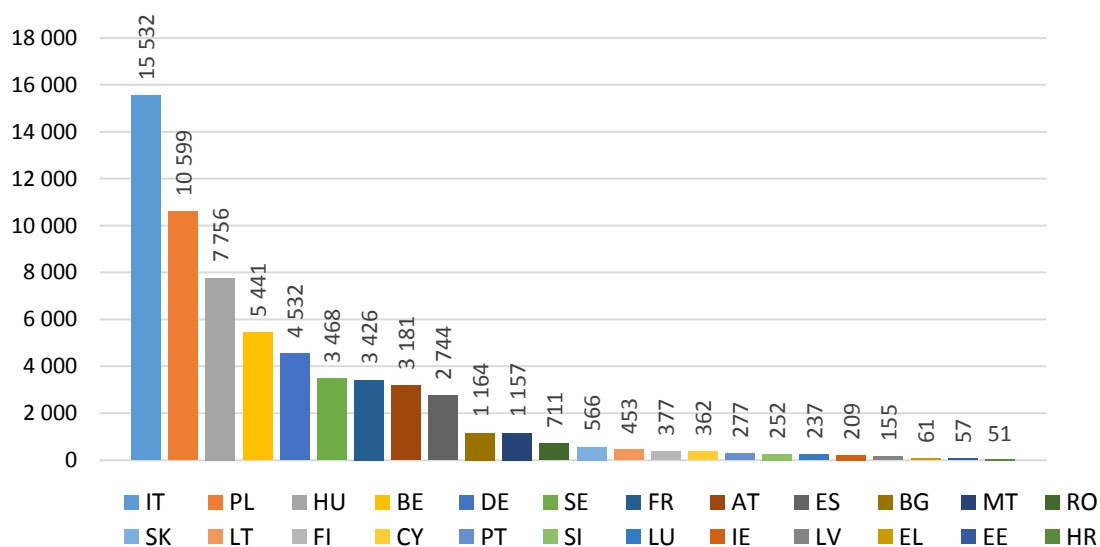

Zdroj: vlastní zpracování dle European Parliament, EPRS (červen 2015)

Zkratky zemí: (AT) Rakousko, (BE) Belgie, (BG) Bulharsko, (CY) Kypr, (CZ) Česká republika, (DK) Dánsko, (EE) Estonsko, (FI) Finsko, (FR) Francie, (DE) Německo, (EL) Řecko, (HU) Maďarsko, (IE) Irsko, (IT) Itálie, (LV) Litva, (LT) Lotyšsko, (LU) Lucembursko, (MT) Malta, (NL) Nizozemsko, (PL) Polsko, (PT) Portugalsko, (RO) Rumunsko, (SK) Slovensko, (SI) Slovinsko, (ES) Španělsko, (SE) Švédsko, (UK) Velká Británie

„Příchozí žádosti“ jsou takové, ve kterých členský stát obdržel požadavek od jiného členského státu, aby se ujal žadatele o azyl. Nejvíce takových žádostí obdržela v roce 2013 Itálie s 15 532 žádostmi, následně Polsko a Maďarsko.

Graf 3 *Dublinská statistika přijatých žádostí o azyl v EU*

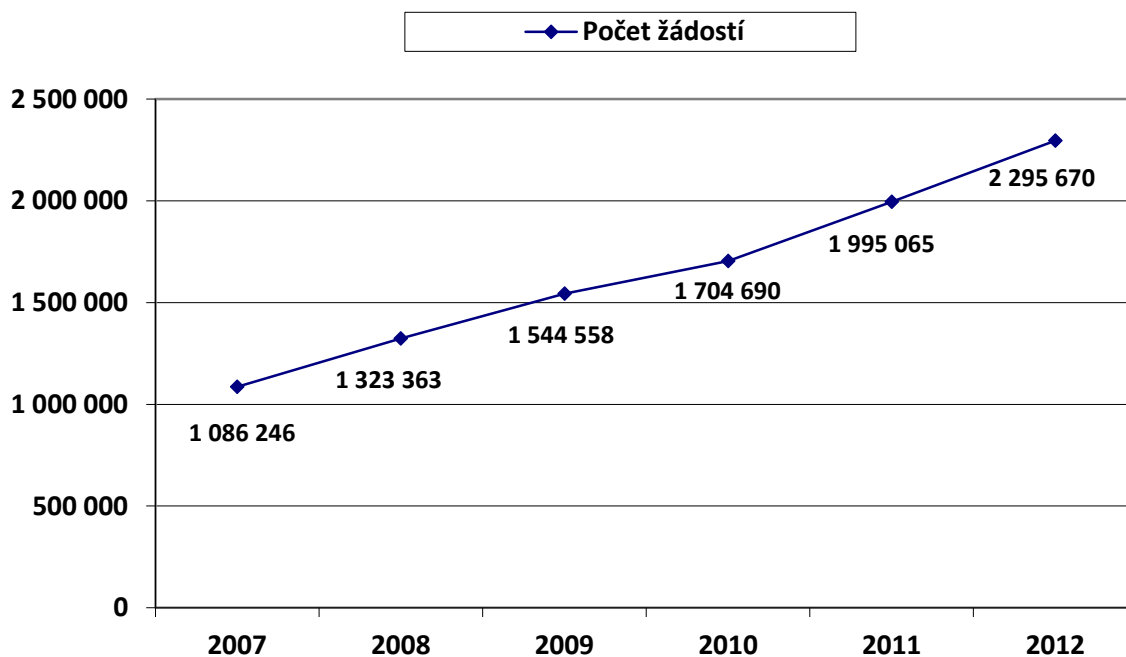

Zdroj: vlastní zpracování dle European Parliament, EPRS (červen 2015)

8.3 Analýza EURODAC

Při posledním sčítání údajů obsahovala centrální databáze EURODAC otisky prstů a další osobní údaje 2 295 670 osob za rok 2012. Toto obrovské množství bude vzhledem k občanským nepokojům, válkám a chudobě na Blízkém Východě a v Africe pravděpodobně nadále růst.

Obrázek 1 Počet žádostí v Eurodac Central Unit systému

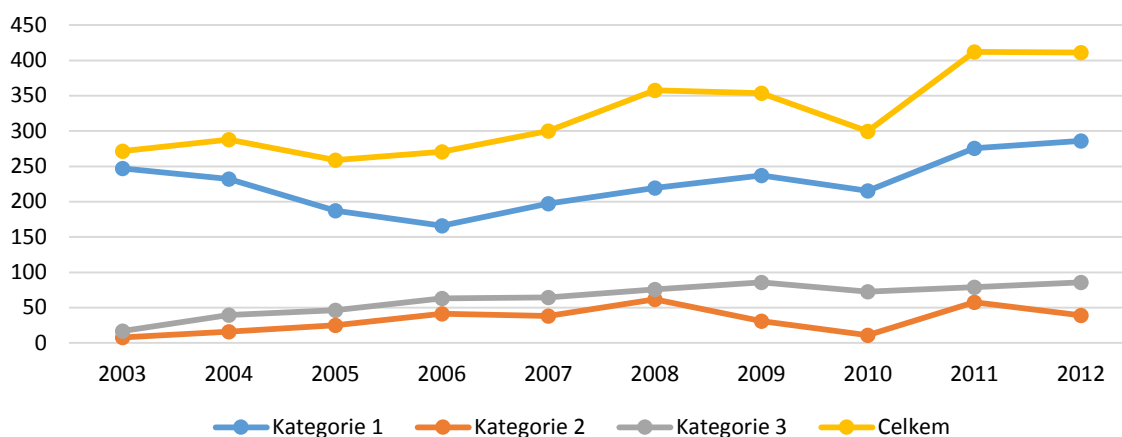
Zdroj: vlastní zpracování dle Statewatch analysis, EURODAC (2014)

Tabulka 1 Počet žádostí v Eurodac Central Unit systému

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Počet žádostí v systému Eurodac	1 086 246	1 323 363	1 544 558	1 704 690	1 995 065	2 295 670
Počet nových žádostí		237 117	221 195	160 132	290 375	300 605

Zdroj: vlastní zpracování dle Statewatch analysis, EURODAC (2014)

Graf 4 Úspěšné žádosti v systému EURODAC

Zdroj: vlastní zpracování dle Statewatch analysis, EURODAC (2014)

Tabulka 2 Počet úspěšných žádostí

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Kateg. 1	246,902	232,205	187,223	165,958	197,284	219,557	236,936	215,463	275,587	285,959
Kateg. 2	7,857	16,183	25,162	41,312	38,173	61,945	31,071	11,156	57,693	39,300
Kateg. 3	16,814	39,550	46,299	63,341	64,561	75,919	85,554	72,840	78,753	85,976
Celkem	271,573	287,938	258,684	270,611	300,018	357,421	353,561	299,459	412,033	411,235

Zdroj: vlastní zpracování dle Statewatch analysis, EURODAC (2014)

„Úspěšnou transakcí“ v systému Eurodac je transakce, která byla náležitě zpracována ústřední jednotkou a nebyla zamítnuta z důvodu dat v podobě validace, chyb v otiscích prstů nebo nedostatečné kvality.

Kategorie 1: Otisky prstů (otisky všech 10 prstů) žadatelů o azyl byly zaslány pro porovnávání otisků prstů žadatelů, kteří již dříve podali svou žádost v jiném členském státě. Stejně údaje budou také porovnány s údaji „kategorie 2“. Tyto údaje budou uchovávány po dobu 10 let, s výjimkou některých konkrétních případů uvedených v nařízení (například osoba, která získá státní příslušnost jednoho z členských států). V takovém případě budou vymazány údaje dotyčné osoby.

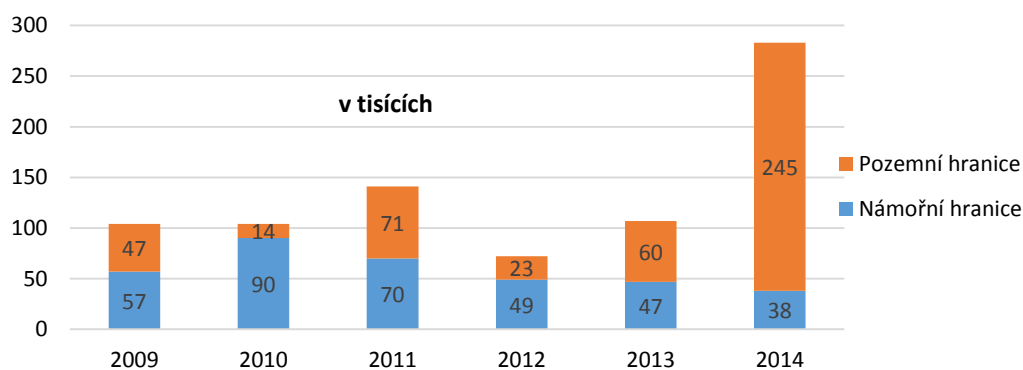
Kategorie 2: Údaje o cizincích zadržovaných v souvislosti s neoprávněným překročením vnější hranice a kteří nebyli navraceni. Tato data (otisky všech 10 prstů) jsou zasílány pouze pro uchování, aby mohly být porovnány s údaji žadatelů o azyl předloženými ústřední jednotce. Tyto údaje budou uchovávány po dobu 2 let s výjimkou případů, které jsou neprodleně smazány, pokud osoba obdrží povolení k pobytu, opustí území členského státu nebo získá státní příslušnost jednoho z členského státu.

Kategorie 3: Údaje týkající se cizinců zdržujících se nedovoleně v některém z členských států. Údaje, které nejsou uloženy, jsou vyhledávány v porovnání s údaji žadatelů o azyl uložených v centrální databázi. Poskytnutí této kategorie údajů je ponecháno na členském státě.

8.4 Analýza FRONTEX

Frontex shromažďuje data o nelegálním přechodu osob na vnějších hranicích Evropské unie. O nelegální překročení hranic se může jedna osoba pokusit vícekrát na různých místech vnějších hranic. Vnějšími hranicemi se rozumí hranice členských států EU a třetích zemí, jakož i schengensem přidružené země (Norsko, Island, Lichtenštejnsko, Švýcarsko) a třetími zeměmi.

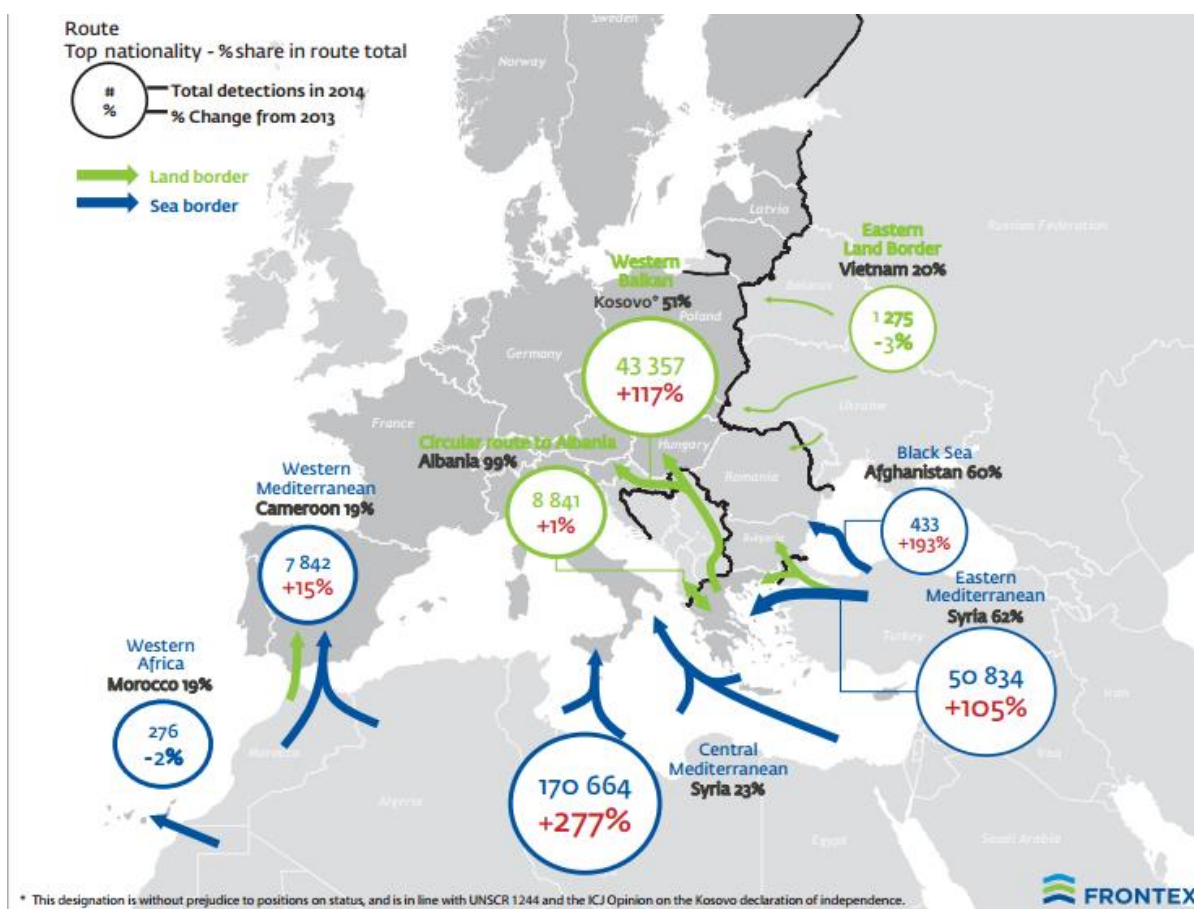
Graf 5 Počet zjištěných nelegálních hraničních přechodů na vnějších pozemních a námořních hranicích EU

Zdroj: vlastní zpracování dle European Parliament, EPRS (červen 2015)

Na sloupcovém grafu je znázorněn vývoj nelegálního překročení pozemních a námořních hranic za posledních 5 let v rámci operativních programů agentury Frontex. V roce 2014 došlo ke zvýšení až na trojnásobek v porovnání s předchozím rokem z důvodu zvýšeného vstupu občanů ze Sýrie, Afghánistánu a Eritrey. Celkový počet odhalených případů neoprávněného překročení hranic v roce 2014 dosáhl 283 000 osob.

Obrázek 2 Detekce nelegálního hraničního přechodu v roce 2014 s procentuálním porovnáním za rok 2013

Zdroj: vlastní zpracování dle FRAN (9. 2. 2015)

V roce 2014 využilo více než 170 000 migrantů hlavní trasy přes centrální Středozeří, zadržovaných v Itálii a Řecku. Jednalo se nejčastěji o státní příslušníky Sýrie (23%). Cestu přes východní Středomoří využilo na 50 834 migrantů s nejvyšším zastoupením státních příslušníků opět ze Sýrie (62%). Západobalkánská trasa byla hlavní používanou cestou zejména pro migranty přicházející z Kosova. Občané Afghánistánu migrovali do Evropy přes Černé moře.

Přes západní Středomoří do Španělska přišli státní příslušníci Kamerunu, kteří představovali 19% z celkového počtu migrantů, jdoucích touto cestou. Trasu přes pozemní hranice států využili občané Vietnamu, přicházející přes Východní Evropu.

8.5 Analýza Evropská migrační agenda

Evropská komise navrhuje přerozdělení 120 000 osob, které urychleně potřebují mezinárodní ochranu. Relokace by probíhala na základě povinného distribučního klíče, vytvořeného na základě objektivních a měřitelných kritérií. Přerozdělení se týká žadatelů o azyl pocházejících ze zemí, u nichž země EU kladně vyřizují v průměru alespoň 75 % žádostí. Navrhované opatření se připojuje již k návrhu, vydaném Evropskou komisí v květnu 2015 na přerozdělení 40 000 osob. Celkový navrhovaný počet tak dosáhne 160 000 osob.

Rozpočet Evropské unie na tento program vyčlení zvláštní finanční prostředky ve výši 780mil. eur. Zúčastněné členské státy obdrží 6000 eur/1 přemístěnou osobu, včetně předběžného financování ve výši 50 %, aby měly vnitrostátní orgány prostředky ke včasnému jednání. Zároveň Maďarsko, Itálie a Řecko obdrží 500 eur za každou přemístěnou osobu na pokrytí nákladů spojených s dopravou.

Velká Británie a Irsko se mohou a nemusí do programu zapojit, vztahuje se na ně „*opt-in*“ výjimka. Naopak Dánsko má „*opt-out*“ individuální výjimku, která mu zapojení neumožňuje.

Distribuční klíč, podle něhož se má relokace řídit:

- 1) počet obyvatel (váha 40 %)
- 2) celkové HPD (váha 40 %)
- 3) opravný koeficient, který vychází z průměrného počtu žádostí o azyl v posledních čtyřech letech (váha 10 % s 30 % limitem účinku obyvatelstva a HDP na klíč, aby se předešlo neúměrnému vlivu tohoto kritéria na klíč)
- 4) opravný koeficient, který vychází z míry nezaměstnanosti (váha 10 % s 30 % limitem účinku obyvatelstva a HDP na klíč, aby se předešlo neúměrnému vlivu tohoto kritéria na klíč)⁶³

Pro opravné koeficienty platí nepřímá úměra, tudíž současný vysoký počet žádostí o azyl a vysoká míra nezaměstnanosti povedou k tomu, že do dané země bude přemístěn menší počet osob.

⁶³ European Commission. Refugee Crisis: European Commission takes decisive action - Questions and answers. [online], 2015 [cit. 2015-1209-15]. Dostupné z: <http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-15-5597_en.htm>

Tabulka 3 Rozdělení uprchlíků podle jednotlivých členských států

	<i>Itálie</i>	<i>Řecko</i>	<i>Maďarsko</i>	CELKEM
Rakousko	473	1 529	1 638	3 640
Belgie	593	1 917	2 054	4 564
Bulharsko	208	672	720	1 600
Chorvatsko	138	447	479	1 064
Kypr	36	115	123	274
Česká republika	387	1 251	1 340	2 978
Estonsko	48	157	168	373
Finsko	312	1 007	1 079	2 398
Francie	3 124	10 093	10 814	24 031
Německo	4 088	13 206	14 149	31 443
Lotyšsko	68	221	237	526
Litva	101	328	351	780
Lucembursko	57	185	198	440
Malta	17	56	60	133
Nizozemsko	938	3 030	3 246	7 214
Polsko	1 207	3 901	4 179	9 287
Portugalsko	400	1 291	1 383	3 074
Rumunsko	604	1 951	2 091	4 646
Slovensko	195	631	676	1 502
Slovinsko	82	265	284	631
Španělsko	1 941	6 271	6 719	14 931
Švédsko	581	1 877	2 011	4 469

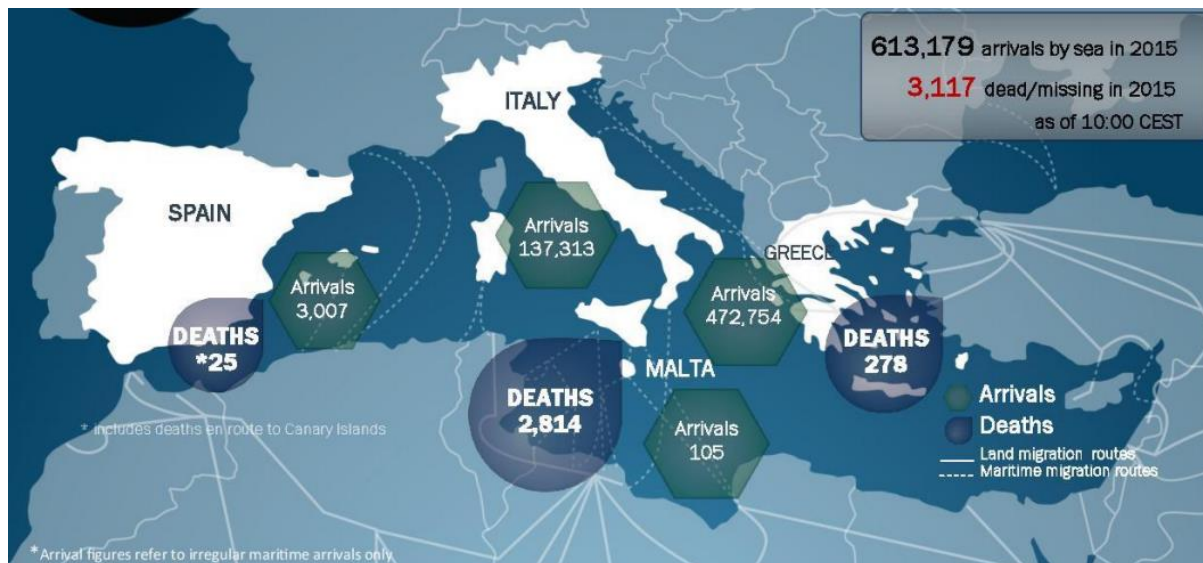
Zdroj: vlastní zpracování dle European Commission (9. 9. 2015)

Nejvíce uprchlíků by podle studie Evropské komise mělo přijmout Německo, konkrétně se jedná o přijetí více než 30 000 uprchlíků. Dle výpočtů následuje Francie s 24 031 uprchlíky a Španělsko, na které připadá 14 931 uprchlíků.

Navrhované kvóty ovšem zřejmě nejsou finální, protože uprchlická krize v Evropě neustává a pravděpodobně se ještě značně navýší počty příchozích migrantů.

8.6 Analýza migrace do Evropy

Obrázek 3 Migrace ve Středomoří

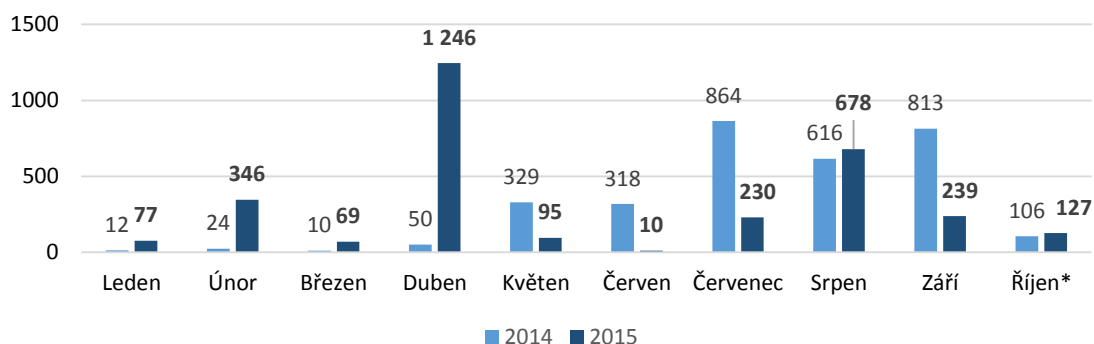
Zdroj: IOM, Mediterranean Update (16. 10. 2015)

Tabulka 4 Migranti ve Středomoří

Řecko	Itálie	Španělsko	Malta	Celkem
472 754	137 313	3 007	105	613 179

Zdroj: vlastní zpracování dle IOM, Mediterranean Update (16. 10. 2015)

Graf 6 Úmrtí migrantů ve Středomoří

Zdroj: vlastní zpracování dle IOM, Mediterranean Update, 16. 10. 2015

*k 16. 10. 2015

Obrázek znázorňuje podrobnější údaje o příchozích migrantech a také počtu úmrtí ve Středomoří od 1. ledna 2015 do 16. října 2015. Vzhledem k vysokému nárůstu v letních měsících, dosáhl počet migrujících osob 613 179 a o život přišlo 3 117 osob.

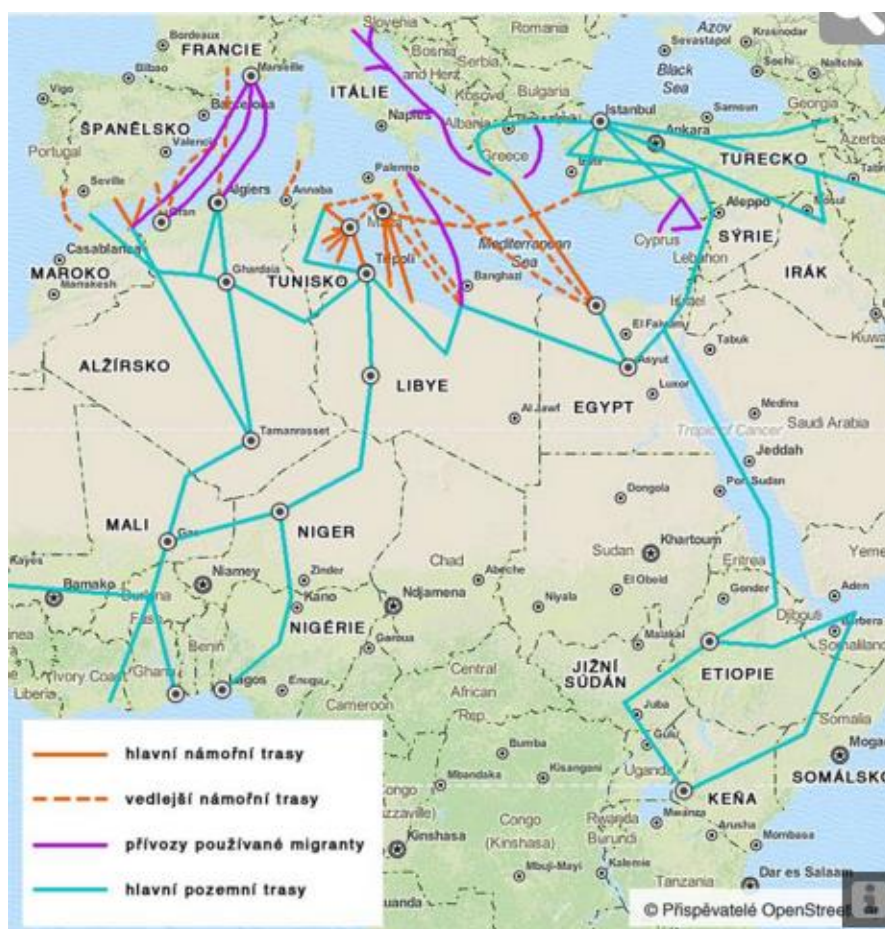
Tabulka 5 Top 5 zemí původu

Itálie		Řecko	
Eritrea	35 938	Sýrie	277 899
Nigérie	17 886	Afghánistán	76 620
Somálsko	10 050	Irák	21 552
Súdán	8 370	Pákistán	14 323
Sýrie	7 072	Albánie	12 637

Zdroj: IOM, Mediterranean Update, 16. 10. 2015

Dle údajů Mezinárodní organizace pro migraci (IOM) do Itálie přicestovalo nejvíce osob z Eritrey (35 938), nejvíce Syřanů (277 899) přišlo do Řecka.

Obrázek 4 Hlavní trasy migrantů

Do Evropy směřují dva proudy migrantů. Hlavní balkánskou trasu přes Makedonii, Srbsko, Chorvatsko, Maďarsko, Slovinsko a Rakousko využívají migranti přicházející z Blízkého Východu (Sýrie, Iráku), kteří míří dále do Německa. Největší počet migrantů přichází do Evropy přes řecké ostrovy, kritickým úsekem je turecké pobřeží a okolí řeckého

ostrova Lesbos. Přes Středozemní moře přichází obyvatelé subsaharské Afriky, kteří proudí z několika nefunkčních států (Somálsko, Mali, Eritrea) a válkou zmítané Nigérie.

8.7 Analýza azylové politiky v Rakousku

V této části jsou znázorněny statistiky v oblasti azylové politiky v Rakousku za první pololetí roku 2015, získané ze Spolkového ministerstva vnitra Rakouské republiky.

Tabulka 6 Počet žádostí o azyl v Rakousku v prvním pololetí 2015

	Muži	%	Ženy	%	Celkem
Leden	3 130	75,90%	994	24,10%	4 124
Únor	2 375	72,41%	905	27,59%	3 280
Březen	2 223	75,69%	714	24,31%	2 937
Duben	3 205	79,35%	834	20,65%	4 039
Květen	5 304	82,97%	1 089	17,03%	6 393
Červen	6 007	79,69%	1 531	20,31%	7 538
Celkem	22 244	78,57%	6 067	21,43%	28 311

Zdroj: vlastní zpracování dle BMI, Republik Österreich, Sektion III – Recht (30. 6. 2015)

V průběhu prvního pololetí 2015 bylo v Rakousku podáno 28 311 žádostí o azyl. Nejvíce žadatelů o azyl tvoří muži, kteří představují 79 % z celkového počtu žádostí, zbylých 21 % jsou ženy.

Tabulka 7 Žádosti o azyl podle typu

	Celkem	První žádost o azyl	%	Opakované žádosti o azyl	%
Leden	4 124	3 958	95,97%	166	4,03%
Únor	3 280	3 077	93,81%	203	6,19%
Březen	2 937	2 785	94,82%	152	5,18%
Duben	4 037	3 716	92,00%	323	8,00%
Květen	6 393	6 194	96,89%	199	3,11%
Červen	7 538	7 351	97,52%	187	2,48%
Celkem	28 311	27 081	95,66%	1 230	4,34%

Zdroj: vlastní zpracování dle BMI, Republik Österreich, Sektion III – Recht (30. 6. 2015)

Z celkového počtu 28 311 žádostí o azyl, které byly v prvním pololetí 2015 zaevidovány v systému EURODAC, bylo 4,34 % vícenásobných žádostí o azyl, což znamená, že v 1 230 případech byly otisky prstů téže osoby již zaznamenány v tomtéž státě nebo jiném členském státě.

Tabulka 8 TOP 15 žádostí o azyl podle státní příslušnosti

	Leden	Únor	Březen	Duben	Květen	Červen	Celkem
Sýrie	900	672	837	1 027	1 836	2 420	7 692
Afghánistán	670	429	581	773	1 507	1 789	5 749
Irák	292	204	309	606	1 141	1 254	3 806
Kosovo	1 065	960	118	66	54	35	2 298
Pákistán	82	67	97	207	327	403	1 183
Somálsko	103	139	136	271	279	235	1 163
Ruská federace	155	158	133	150	115	109	820
Bez státní příslušnosti	118	64	58	107	192	226	765
Írán	103	70	85	110	96	111	575
Nigérie	56	80	86	92	118	121	553
Alžírsko	51	75	70	90	106	118	510
Ukrajina	60	43	54	61	47	48	313
Maroko	34	28	32	33	61	60	248
Srbsko	53	13	36	37	39	25	203
Indie	26	28	31	31	41	34	191
Jiné	356	250	274	378	434	550	2 242
Celkem	4 124	3 280	2 937	4 039	6 393	7 538	28 311

Zdroj: vlastní zpracování dle BMI, Republik Österreich, Sektion III – Recht (30. 6. 2015)

V Rakousku žádalo o azyl v prvním pololetí 2015 nejvíce státních příslušníků ze Sýrie (7 692), kteří tvořili 27 % žadatelů, dále občané Afghánistánu (5 749) a Iráku (3 806).

8.8 Průzkum na Západním nádraží ve Vídni

Rakousko se v době uprchlické krize stalo tranzitní zemí pro migranty. Jenom v září 2015 přišlo do země 194 000 uprchlíků, převážná většina jich zde nezůstala. Rakousko existuje hlavně jako migrační koridor z Maďarska dále do Německa. Ministerstvo vnitra v Rakousku očekává do konce roku 80 000 žádostí o azyl, přičemž vlastní kapacity odhaduje na bezproblémové zvládnutí 30 000 žádostí.

Migrační vlna na vídeňském Západním nádraží „*Westbahnhof*“ proběhla v nejvyšší míře ve dnech 5.-6. září 2015 (6 500 uprchlíků)⁶⁴, 15. září 2015 (5 000 uprchlíků), 20. září 2015 (10 700 uprchlíků), 13. října 2015 (1 200 uprchlíků).⁶⁵

V rámci praktické části diplomové práce jsem přímo na vídeňském nádraží vytvořila průzkum s migranty.

8.8.1 Metodologie průzkumu

Dotazování patří mezi nejčastější vyšetřovací metody průzkumu. Dotazník je řazen do tzv. metod subjektivních. Byla zvolena technika dotazování za pomoci písemného dotazníku. Předmětem výzkumu bylo zjistit „*Důvody migrace respondentů a průběh jejich cesty Evropou*“. Cílovou skupinou byli migranti v období uprchlické krize v Evropě, které jsem oslovila ve Vídni na Západním nádraží.

8.8.2 Sběr dat

Pro sběr dat byla využita technika dotazníkového šetření. Písemné dotazování umožňuje kontaktovat osoby jinak nedosažitelné. Otázky byly uzavřené a polootevřené. Na otázky respondenti odpovídali zaškrtnutím z vybraných odpovědí. U některých odpovědí byla použita možnost *jiné/á*, která dávala respondentovi prostor k vlastnímu vyjádření (polouzavřená). Dotazník byl sestaven ve třech jazykových mutacích (v anglickém, německém a ruském jazyce), protože se výzkumu zúčastnili respondenti z Asie, Afriky a jihovýchodní části Evropy.

⁶⁴ DerStandard.at: Tausende Flüchtlinge aus Ungarn bereits in Wien und Salzburg angekommen. [online], 2015 [cit. 2015-09-20]. Dostupné z:

<<https://derstandard.at/jetzt/livebericht/2000021766384/nachlese-livebericht-tausende-fluechtlinge-aus-ungarn-bereits-in-wien-und-salzburg-angekommen>>

⁶⁵ Wiener Zeitung. Asyl. Die Große Flucht. [online], 2015 [cit. 2015-11-30]. Dostupné z: <http://www.wienerzeitung.at/dossiers/asyl/die_grosse_flucht/>

Důležitým aspektem dotazníkového šetření je návratnost dotazníku k řešiteli. V mém případě jsem musela k respondentům přistupovat velmi opatrně a s ohleduplností, protože moji cílovou skupinou byli imigranti, nacházející se v nelehké životní situaci.

V úvodním textu byli respondenti seznámeni o významu a zaměření dotazníku a ujištění o anonymitě respondenta. Dotazník obsahuje 14 otázek. Identifikačními otázkami bylo zjištění pohlaví, věku a státní příslušnosti.

8.8.3 Interpretace výsledků

Zde budou vyhodnoceny a interpretovány výsledky dotazníkového šetření. Výsledky budou pro přehlednost uvedeny v tabulkách a grafech. U úvodních otázek jsou použity zkratky „abs. č.“ pro absolutní četnost odpovědí a „rel. č.“ pro relativní četnost v procentech. Pokud nebyla některá z nabízených odpovědí respondenty zvolena, neobjevuje se v grafu.

8.8.3.1 Charakteristika výzkumného vzorku

Do výzkumu se zapojilo 136 uprchlíků, kteří v daném období⁶⁶ přijeli na Západní nádraží ve Vídni, v zastoupení 101 mužů a 35 žen. Ze zkoumaného vzorku bylo 17 respondentů ve věkové kategorii do 18 let, 40 respondentů v kategorii 18 – 25 let, 49 respondentů v kategorii 25 – 35 let, 20 respondentů v kategorii 35 – 50 let a 10 respondentů starší 50 let. Další zkoumanou charakteristikou byla státní příslušnost. Zde bylo zjištěno, že respondenti pochází celkově z 12 zemí světa.

8.8.3.2 Sociodemografické charakteristiky respondentů

1. Pohlaví

Tabulka 9 Složení respondentů podle pohlaví

	abs. č.	rel. č.
Muž	101	74 %
Žena	35	26 %
Celkem	136	100 %

Zdroj: vlastní zpracování

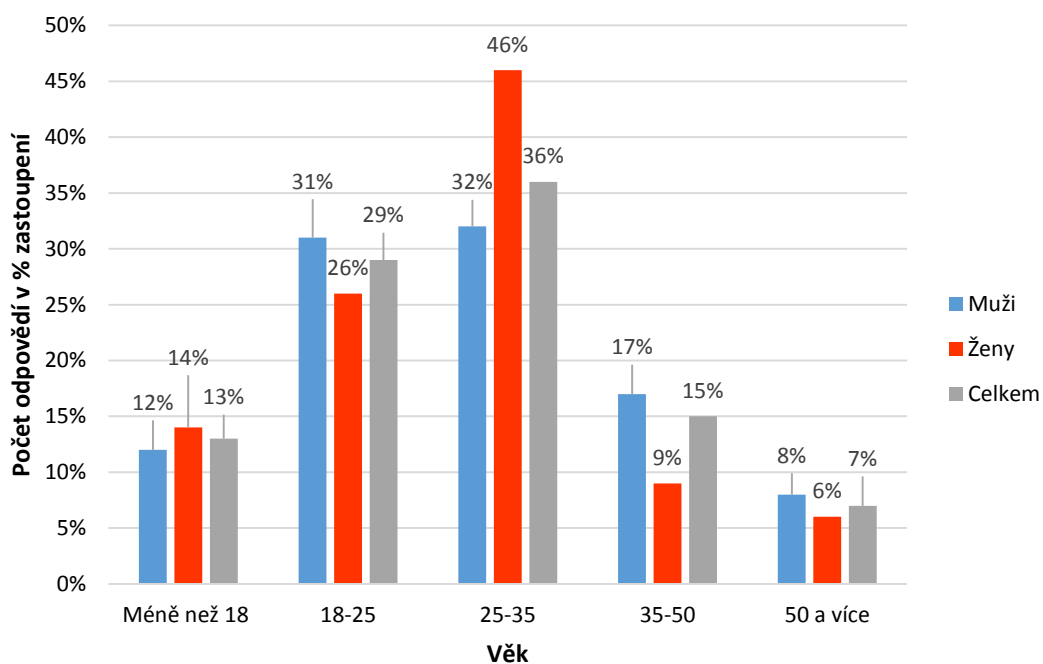
Výzkumu se zúčastnilo 136 respondentů, z nichž muži tvořili 74% a ženy 26%, což vypovídá, že ve sledovaném období jsou migrujícími osobami převážně muži.

⁶⁶ září/říjen 2015

Tabulka 10 Složení respondentů podle věku

	Muž		Žena		Celkem	
	abs. č.	relat. č.	abs. č.	relat. č.	abs. č.	rel. č.
Méně než 18	12	12 %	5	14 %	17	13 %
18-25	31	31 %	9	26 %	40	29 %
25-35	33	32 %	16	46 %	49	36 %
35-50	17	17 %	3	9 %	20	15 %
50 a více	8	8 %	2	6 %	10	7 %
Celkem	101	100 %	35	100 %	136	100 %

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 7 Složení respondentů podle věku

Zdroj: vlastní zpracování

Nejpočetnější věkovou skupinu tvořili respondenti produktivního věku od 18 do 35let (65 %). Nejmenšího zastoupení byli respondenti ve věku 50 a více let (7 %).

2. Státní příslušnost

Tabulka 11 Složení respondentů podle státní příslušnosti

státní přísl.	abs. č.	rel. č.	státní příslušnost	abs. č.	rel. č.
Sýrie	47	34 %	Srbsko	4	3 %
Afghánistán	39	29 %	Eritrea	2	1 %
Kosovo	18	13 %	Somálsko	1	0,8 %
Irák	9	6 %	Maroko	1	0,8 %
Írán	8	6 %	Alžírsko	1	0,8 %
Pákistán	5	4 %	Bangladéš	1	0,8 %

Zdroj: vlastní zpracování

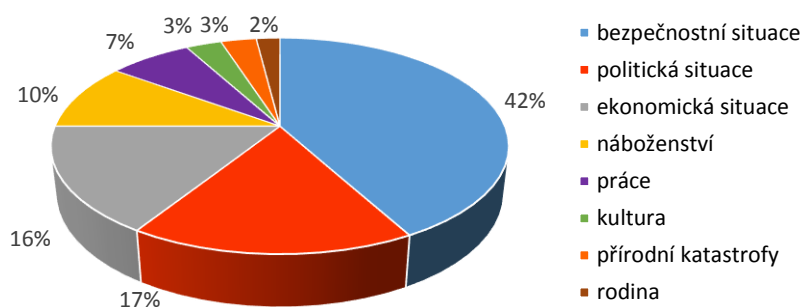
Nejvíce zastoupenou skupinou migrujících uprchlíků jsou osoby pocházející ze Sýrie (34 %), Afghánistánu (29 %) a Kosova (13 %). Dalšími uprchlíky, kteří dorazili na vídeňské západní nádraží, byli státní příslušníci Iráku, Íránu, Pákistánu, Srbska, Eritrey, Somálska, Maroka, Alžírsko a Bangladéše.

8.8.3.3 Otázky a odpovědi respondentů

Otázka č. 1: Důvod emigrace?

V uzavřené otázce měli respondenti možnost vybrat ze 7 nabízených odpovědí, z nichž jedna byla otevřená, kterou jsem následně kategorizovala.

Graf 8 Důvod migrace respondentů

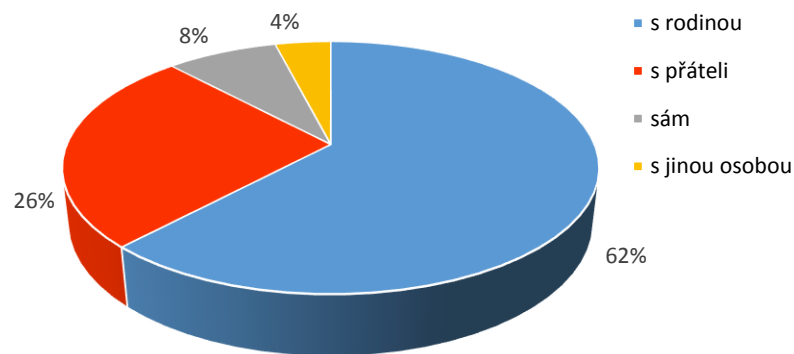
Zdroj: vlastní zpracování

Nejčastějším důvodem, proč lidé migrovali, byla bezpečnostní situace v zemi původu (42 %), politická situace (17 %) a ekonomická situace (16 %). Ostatní důvody, kterými byly náboženství, práce, kultura, přírodní katastrofy a rodina, byly procentuálně v nižším zastoupení.

Otázka č. 2: S kým jste emigroval (a)?

V uzavřené otázce měli respondenti možnost vybrat jednu ze 4 nabízených možností.

Graf 9 S kým respondenti migrovali

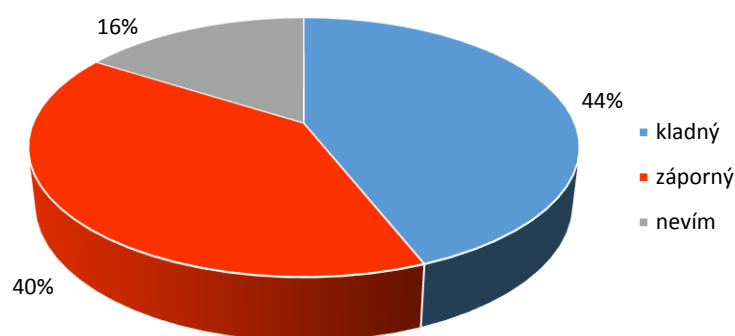
Zdroj: vlastní zpracování

Většina respondentů emigrovala s rodinou (62 %), samo vycestovalo 26 % respondentů, 8 % emigrovalo s přáteli a 4 % uvedla s jinou osobou.

Otázka č. 3: Jak byste zhodnotil (a) přístup Rakouské republiky po Vašem příjezdu na vlakové nádraží ve Vídni?

V uzavřené otázce měli respondenti možnost vybrat jednu z 3 nabízených odpovědí.

Graf 10 Jak by respondenti zhodnotili přístup Rakouské republiky po jejich příjezdu na vlakové nádraží ve Vídni

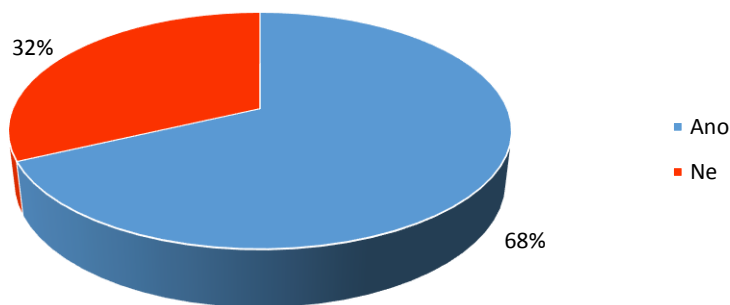
Zdroj: vlastní zpracování

Tato otázka zjišťovala, jak by zhodnotili respondenti přístup Rakouska po jejich příjezdu na vlakové nádraží. Dle mého byli v některých otázkách zbytečně kritičtí, protože jsem sama viděla situaci na nádraží a jaké péče se jim dostalo. Kladně odpovědělo 44 % respondentů, 40 % záporně a 16 % nevědělo.

Otázka č. 4: Bylo o Vás na vlakovém nádraží ve Vídni postaráno (ošetřovatelé, dobrovolníci, lékaři)?

V uzavřené otázce měli respondenti možnost vybrat jednu ze 2 nabízených odpovědí.

Graf 11 Zda bylo o respondenty na vlakovém nádraží postaráno (ošetřovatelé, dobrovolníci, lékaři)

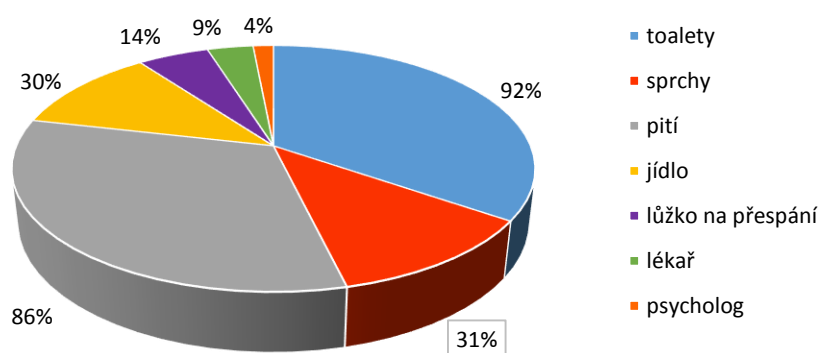
Zdroj: vlastní zpracování

Z výzkumu vyplývá, že podle 68 % respondentů bylo o ně na nádraží postaráno pomocí ošetřovatelů a dobrovolníků, zatímco 32 % odpovědělo, že nebylo.

Otázka č. 5: Co Vám bylo k dispozici na vlakovém nádraží?

V uzavřené otázce měli respondenti možnost vybrat jednu a více ze 7 nabízených odpovědí., z nichž jedna byla otevřená, kterou jsem následně kategorizovala.

Graf 12 Co měli respondenti k dispozici na vlakovém nádraží

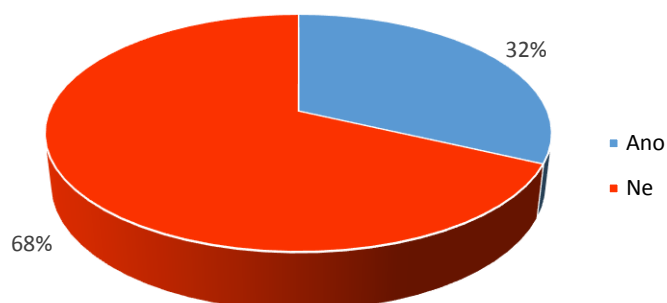
Zdroj: vlastní zpracování

Touto otázkou jsem sledovala sociální a zdravotní zabezpečení respondentů. Z 92 % jim byly k dispozici toalety a z 86 % pití. Podle respondentů, jídlo obdrželi z 30 % a lékařská péče byla poskytnuta z 9 %.

Otázka č. 6: Máte dostatek informací o procesu udělování azylu?

V uzavřené otázce měli respondenti možnost vybrat jednu ze 2 nabízených odpovědí.

Graf 13 Zda mají respondenti dostatek informací o procesu udělování azylu

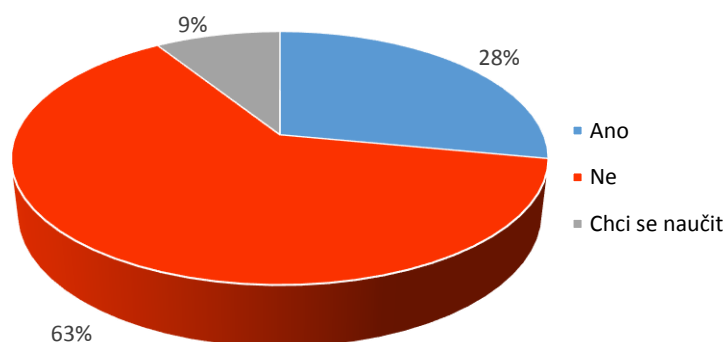
Zdroj: vlastní zpracování

Tato otázka zjišťovala, zda jsou respondenti vůbec informováni o procesu udělování azylu. Mnohdy netuší, že v rámci Dublinské úmluvy existují určitá pravidla a nemusí získat azyl v kterékoliv zemi, kterou si vyberou. Zde bylo zjištěno, že 68 % respondentů skutečně nemá bližší informace k podmínkám udělování azylu, 32 % respondentů zná informace o tomto procesu.

Otázka č. 7: Ovládáte německý jazyk?

V uzavřené otázce měli respondenti možnost vybrat jednu ze 3 nabízených odpovědí.

Graf 14 Zda respondenti ovládají německý jazyk

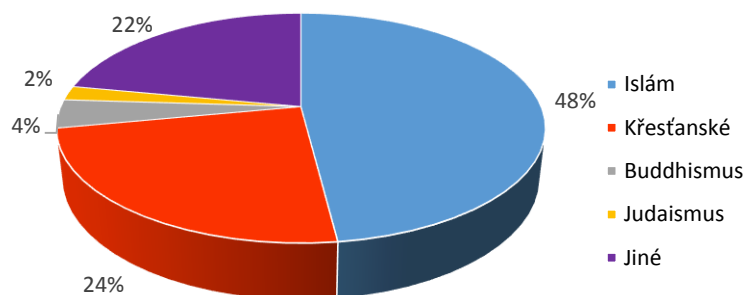
Zdroj: vlastní zpracování

Odpovědi mě u této otázky příliš nepřekvapily a podle očekávání většina (63 %) respondentů nehovoří německy, pouze 28 % německý jazyk ovládá a 9 % respondentů by se ho chtělo naučit.

Otázka č. 8: Jakého jste náboženského vyznání?

V uzavřené otázce měli respondenti možnost vybrat jednu a více z 5 nabízených odpovědí, z nichž jedna byla otevřená.

Graf 15 Jakého náboženského vyznání jsou respondenti

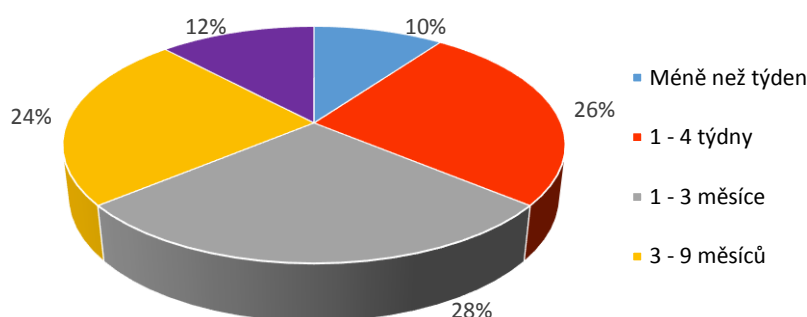
Zdroj: vlastní zpracování

Touto otázkou jsem směřovala ke zjištění, jakou vyznávají respondenti víru. S migrační vlnou panuje v občanech obava před příchodem muslimů a s tím spojených i možných teroristických útoků. Myslím si, že této skutečnosti jsou si vědomi i uprchlíci a dle mého názoru raději odpovídali neurčitě či záměrně jinak, vzhledem k zemi původu respondentů, kterými jsou muslimské země. K islámu se přihlásilo 48 % respondentů, ke křesťanství 24 %, možnost „jiné náboženství“ uvedlo 22 % respondentů.

Otázka č. 9: Jak dlouho jste již na cestě?

V uzavřené otázce měli respondenti možnost vybrat jednu z 5 nabízených odpovědí.

Graf 16 Jak dlouho jsou již respondenti na cestě

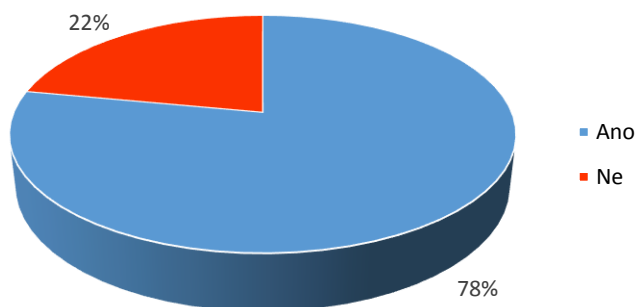
Zdroj: vlastní zpracování

Touto otázkou jsem sledovala dobu jejich cesty od počátku, kdy opustili svoji zemi a rozhodli se emigrovat. Z výsledků vyplývá, že tato doba je velmi různá a pohybuje se v rozmezí od 1 týdne do 9 měsíců. Méně než týden cestuje 10 % migrantů a více než 9 měsíců cestuje 12 %.

Otázka č. 10: Setkal (a) jste se při své cestě s organizovanou skupinou převaděčů, která se Vám snažila za finanční úplatek pomoci?

V uzavřené otázce měli respondenti možnost vybrat jednu ze 2 nabízených odpovědí.

Graf 17 Složení respondentů v otázce, zda-li se setkali s organizovanou skupinou převaděčů

Zdroj: vlastní zpracování

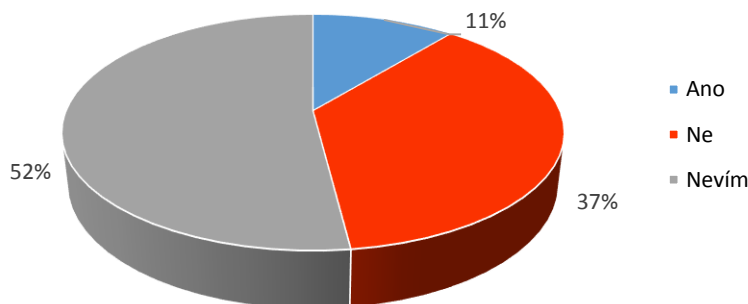
Touto otázkou jsem směřovala ke zjištění současného problému převaděčů, kteří si z vykořisťování uprchlíků dělají svůj byznys. Z výzkumu bylo zjištěno, že 78 % respondentů se setkala s převaděči a jen 22 % zodpovědělo „ne“.

Některé členské státy EU v návaznosti na tuto skutečnost již upravily a zpřísnily zákony. V Rakousku vstoupila v platnost novela cizineckého zákona 1. října 2015, ve které jsou zpřísněna pravidla posuzování skutkové podstaty převaděčství a je zvýšena maximální trestná sazba až na deset let odnětí svobody.

Otázka č. 11: Evropská komise navrhuje přerozdělení migrantů v zemích Evropské unie na základě kvót. Souhlasíte s tím?

V uzavřené otázce měli respondenti možnost vybrat jednu ze 3 nabízených odpovědí.

Graf 18 Složení respondentů jakého jsou názoru se zavedením kvót pro přerozdělování uprchlíků

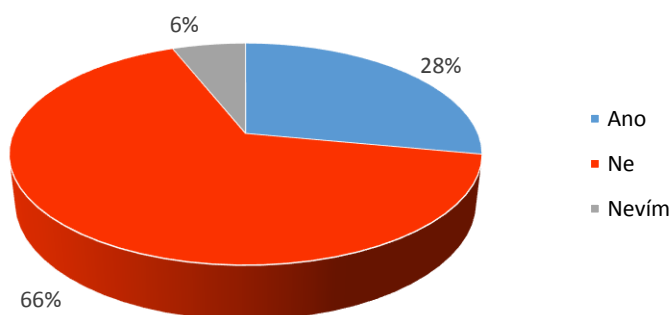
Zdroj: vlastní zpracování

Zde jsem vložila trochu odbornější otázku, avšak podstatnou, protože mnoho uprchlíků může být v domnění, že je přijme kterákoliv země, ve které požádají o azyl. Navrhované kvóty ovšem mohou velmi ovlivnit jejich umístění. U odpovědi na tuto otázku 52 % respondentů nevědělo, 37 % se přiklánílo k odpovědi „ne“ a 11 % souhlasí se zavedením kvót.

Otázka č. 12: Plánujete se trvale usadit v Rakousku?

V uzavřené otázce měli respondenti možnost vybrat jednu ze 3 nabízených odpovědí.

Graf 19 Složení respondentů podle toho, zda plánují trvale zůstat v Rakousku

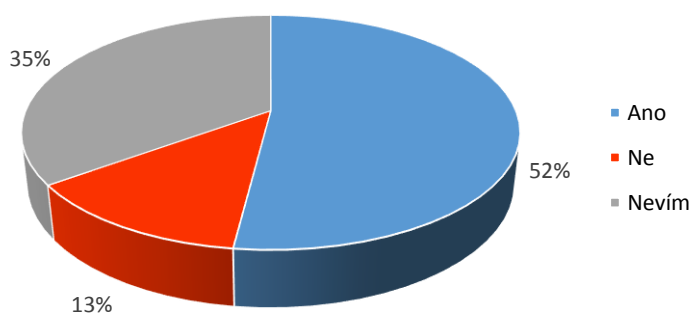
Zdroj: vlastní zpracování

Z odpovědí vyplývá, že Rakousko je pouze zemí tranzitní a 66 % respondentů zde nechce zůstat, trvale se usadit plánuje 28 % respondentů a 6 % zatím nevědělo.

Otázka č. 13: Německá kancléřka Angela Merkel prohlásila, že uprchlíci syrského státního občanství jsou v Německu vítáni. Kancléřka nebude vracet uprchlíky do první země Evropské unie, kde měli požádat o azyl ani zpět do Sýrie, jak ukládá Dublinská úmluva. Víte o této skutečnosti?

V uzavřené otázce měli respondenti možnost vybrat jednu ze 3 nabízených odpovědí.

Graf 20 Složení respondentů v otázce přístupu Německa k občanům ze Sýrie

Zdroj: vlastní zpracování

Tato otázka směřovala cíleně k občanům ze Sýrie. Otázka měla za úkol zjistit, zda migranti sledují média a jsou ovlivněni prohlášením německé kancléřky Angely Merkel, která oznámila, že Syřané budou v zemi dostávat azyl téměř automaticky. Nebudou vraceni do země původu ani do země EU, na jejíž území vstoupili jako první, jak ukládají pravidla Dublinské úmluvy. Podle nové směrnice Spolkového úřadu pro migraci a azyl, vydané v srpnu roku 2015, mohou německé úřady samy rozhodovat o udělení azylu Syřanům.

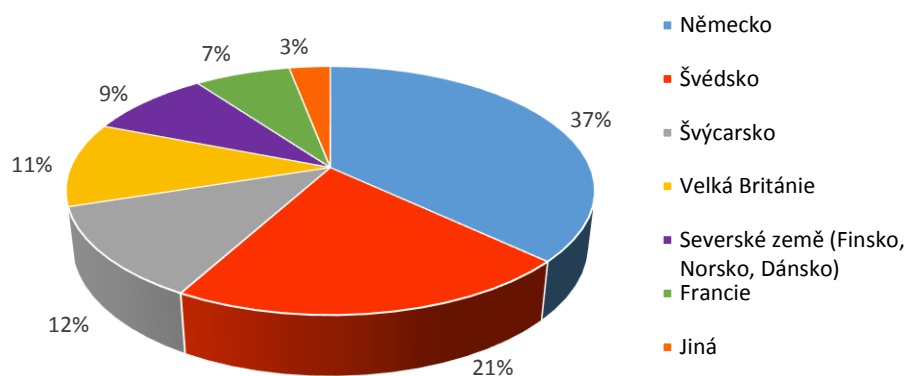
Z výzkumu bylo zjištěno, že 52 % respondentů ví o této skutečnosti, 13 % není informováno a 35 % nevědělo.

V této souvislosti německé Ministerstvo vnitra uvedlo, že uvedená informace vede běžence k tomu, že se za uprchlíky ze Sýrie vydávají, ačkoliv ani nehovoří arabsky.

Otázka č. 14: Jaká je Vaše cílová země?

V uzavřené otázce měli respondenti možnost vybrat jednu ze 7 nabízených odpovědí.

Graf 21 Složení respondentů, podle toho do jaké cílové země cestují

Zdroj: vlastní zpracování

Tato otázka souvisí s otázkou výše a zjišťovala jsem v ní, do jaké země cestují. Z výzkumu vyplývá, že 37 % respondentů si zvolilo za svoji cílovou zemi Německo, 31 % cestuje do Švédska, 12 % do Francie a 11 % do Velké Británie.

8.9. Návrhová část. Výhled mezinárodní migrace

Ve většině zemí EU nyní roste příliv migrantů. Německo upevňuje svoji pozici jedné z hlavních cílových zemí, v počtu přijatých imigrantů ho v současné době předčí pouze Spojené státy. Evropská unie přijala v roce 2013 stejně migrantů s trvalým pobytem ze zemí mimo EU jako Spojené státy z celého světa.

Řada zemí v posledních letech přepracovala své imigrační zákony v reakci na měnící se vzorce migrace a politické prostředí. Většina změn směřuje k omezování migrace, kterými jsou:

- 1) dosavadní poptávka po kvalifikovaných pracovnících, které si ale země pečlivě vybírají
- 2) investoři a podnikatelé jsou vyhledáváni, ale čím dál více prověřovaní
- 3) některé postupy při imigraci rodin se zjednodušují, ale i tak je obecným trendem restrikce
- 4) přijatá nová opatření v reakci na humanitární krizi ve Středomoří
- 5) učiněné kroky k posílení hraničních kontrol, k podpoře dobrovolného návratu a k potírání nelegálního zaměstnávání zahraničních pracovníků

V naprosté většině zemí byla situace migrantů i místních obyvatel na trhu práce v posledních letech stabilní nebo se zlepšovala. V některých zemích, které se dosud nezotavily z krize (Řecko, Itálie a Slovinsko), však byli migranti postiženi více než místní.

Některé země s dlouhou tradicí v přijímání imigrantů se snaží zavádět integrační opatření do všech oblastí ekonomického a sociálního života, dosud se však hojně využívají i cílená integrační opatření. Mnoho zemí klade zvláštní důraz na uznávání kvalifikací získaných v zahraničí a na celoživotní vzdělávání.

Zároveň byla v nedávné době zavedena opatření v rámci řešení uprchlické krize, včetně přijetí dvou nouzových mechanismů na relokaci 120 000 a 40 000 osob, které potřebují mezinárodní ochranu z nejvíce zasažených členských států do dalších členských států. Stávající uprchlická krize však vyžaduje další okamžitá opatření.

V září 2015 vydala Evropská komise první soubor konkrétních návrhů na využití 1,7 mld. Eur, které EU uvolní na řešení této krize v letech 2015 a 2016. Hlavy států a předsedové vlád zemí EU se zavázali poskytnout příspěvek ve stejné výši. Financována bude mimořádná pomoc nejvíce zasaženým členským státům EU, zvýšení počtu zaměstnanců příslušných unijních agentur, jakož i pomoc třetím zemím včetně pomoci humanitární.

Návrhy opatření, k nimž by se měly přihlásit členské státy:

- obnovení financování potravinové pomoci prostřednictvím Světového potravinového programu na úroveň roku 2014
- příspěvek bude odpovídat příspěvku rozpočtu EU do regionálního svěřeneckého fondu EU v reakci na krizi v Sýrii na podporu syrských uprchlíků (v zemích mimo EU) tak, aby dosáhl alespoň 1 mld. Eur
- příspěvek bude odpovídat nouzovému svěřeneckému fondu pro stabilitu a řešení hlavních příčin nelegální migrace a vysídlení v Africe

Dalším z řešení pro koordinaci uprchlické krize je zřízení záchytných středisek tzv. *hotspots* v Řecku, Itálii a na Maltě. Nejedná se o centra, ale o podpůrné týmy. Jejich zřízením by se mělo urychlit rozhodování o tom, koho vrátit zpět tam, odkud do EU přišel. Cílem vybudování hotspots je identifikovat a registrovat uprchlíky a zjistit důvod jejich migrace, aby mohla EU a FRONTEX stanovit potřebu *mezinárodní uprchlické ochrany*. Hotspots musí být etablovány v plné funkci co nejrychleji a Řecko představuje vyšší prioritu než Itálie.

První hotspot byl vybudován v říjnu 2015 na řeckém ostrově Lesbos, kapacitně by měl vyřídit 8 000-10 000 žádostí uprchlíků tak, aby se na ostrově zdrželi 24-48 hodin a kladně registrovaní žadatelé mohli již řízeně pokračovat dál do tábora v Aténách. Další střediska mají vzniknout na ostrovech Kos, Syros a Leros. Jakmile hotspots začnou fungovat, musí EU vyvinout tlak na Řecko a Turecko, aby se drželo v tomto novém režimu dublinských kritérií a Turecko, aby realizovalo hraniční kontrolu na moři. EU zároveň musí dát k dispozici personální a finanční prostředky, které jsou nutné pro zřízení nutné infrastruktury pro hotspots.

Velmi diskutovanou otázkou je také, zda neselhalo společná azylová politika EU. Minimální standardy azylových řízení v členských státech EU jsou velmi rozdílné. Nejde přitom o sjednocení sociálních podmínek v jednotlivých členských státech, nýbrž o dosažení společné adekvátní délky azylového řízení, stejných podmínek pro počet udělených azylů osobám z téže země. Aktuálně fungující Dublinský systém je založen na špatných základech. Pokud by fungoval, měli by azylanti zůstat v převážné míře v hraničních státech EU, které ovšem patří k těm nejchudším. Systém kvót je v porovnání s Dublinem III lepší, nicméně v sobě zahrnuje zásadní problém, a to omezování pohybu. Odsouhlasený systém přerozdělování žadatelů o azyl podle kvót, kdy si sami žadatelé o azyl nemohou vybrat stát, v němž chtějí pobývat, není z dlouhodobého hlediska možné provozovat.

Bylo by jistě optimální, kdyby přesuny z hotspots do jednotlivých členských států probíhaly na bázi dobrovolnosti, jako tomu bylo v případě pilotního projektu do Švédska. Je ale potřeba analyzovat, jak bude fungovat nedobrovolné přerozdělování. Podle některých studií nejsou hlavním motivem uprchlíků při výběru zemí sociální dávky. Motivy, které podstatně převyšují, jsou přítomnost rodiny a přátel v zemi, výhled na získání práce a možnost naučit se jazyk. Východní státy EU by neměly být trestány za to, že se na systému nechtějí podílet. Naopak pozitivně finančně by měly být ohodnoceny ty země, které ponесou největší zátěž.

Jedním z posledních návrhů k posílení ochrany vnějších hranic schengenského prostoru je zřízení evropské pohraniční a pobřežní stráže. Členské státy by poskytly agentuře FRONTEX své příslušníky pohraniční služby, které by bylo možné nasadit na hranice. S návrhem přišla Evropská komise a je teprve ve fázi projednávání. K udržení funkčnosti Schengenu by hraniční stráž mohla být jedním z možných řešení ochrany hranic. Zajištění bezpečnosti je prioritou. Po schválení Evropským parlamentem a Radou by mělo být co nejdříve zavedeno do praxe.

9 ZÁVĚR

Pohyb lidí přes hranice není novodobou záležitostí. Jedná se především o globální rozsah a obrovský dopad na ekonomiku a společnost. Migrační vlny se stávají více odolnými vůči vládní kontrole a tím mohou vznikat nové politické formy. Nové formy nadnárodních uskupení a mezinárodních společností. Regionální a bilaterální spolupráce mají dále vliv na naše životy a způsobují globální dopad migrace. Nejedná se o izolovaný fenomén. Migrace je ovlivněna řadou skutečností spojených s globalizací, a tak se řadí mezi nejvýznamnější faktory globální změny.

Závažným problémem je stále problematika ilegálního přistěhovalectví, se kterou se potýkají země Evropské unie, do kterých často migrují lidé ze třetích zemí. Unie se v této otázce snaží bojovat pomocí obranných programů a organizací, zabývajících se problematikou nelegální migrace. Některé země jsou na tyto změny připraveny více, některé méně. Proto bude do budoucna nutné v této oblasti najít společnou efektivní a konstruktivní obranu, která bude prospěšná nejen pro Evropskou unii, ale pro celou lidskou společnost. V důsledku stálého rozšiřování EU nejde jen o otevření hranic, ale i vytvoření jednotného evropského přístupu o postupném vytváření společného rámce azylové politiky.

Mezi pozitivní migrační dopady může být pokládáno rozšíření příležitostí ke studijní migraci vysokoškolských studentů, čímž se zvýší jazykové, kulturní a praktické vzdělání již u mladé generace. Jde o migraci, která je regulovatelná a kontrolovatelná.

Za řešení, která budou brát v potaz základní lidská práva zakotvená v mnoha mezinárodních úmluvách a v neposlední řadě v Listině základních práv EU jsou: *přesídlovací programy, spojování rodin, zavedení humanitárních víz a humanitárních evakuací*. Individuální azylová řízení nemohou v současném počtu žadatelů fungovat. Značná očekávání jsou od *společného azylového systému*, případně ustanovení společného azylového orgánu. Ten by měl své filiálky v jednotlivých zemích EU a postupoval by dle stejných pravidel. Je tedy třeba zajistit možnost podávat žádost o azyl mimo území EU (v zemích jejich původu či v zemích, kde se v tuto chvíli mnoho uprchlíků nachází – Libanon, Turecko), to by současně zabránilo pašerákům lidí pokračovat v jejich byznysu a EU by v místě disponovala mnohem lepšími informacemi. Mělo by být cílem zrychlit azylová řízení a těm, kterým byl udělen azyl zaručit volnost pohybu v EU. Také je nutné poskytnout nutné finanční prostředky těmto zemím a zlepšit podmínky pro uprchlíky právě v Turecku, Libanonu a Jordánsku.

EU by se měla více angažovat na řešení konfliktů na Blízkém Východě. Dále je třeba, aby EU společně s Ruskem, USA a státy v regionu usilovala o řešení situace především v Sýrii. Navzdory blahobytu EU zde žije 120 milionů osob na hranici chudoby. To je časovaná bomba, která může ztížit integraci azylantů a posílit extrémní pravici či levici. V otázce integrace uprchlíků na pracovním trhu je nutné přihlížet k míře nezaměstnanosti, požadavkům na vzdělání a dalším aspektům.

Nyní vystává otázka, co se se stane s uprchlíky, kterým byla uzavřena cesta přes Chorvatsko, Srbsko a Makedonii, které nepouštějí dále přes hranice osoby jiného než srbského, afghánského či iránského občanství. Balkánská cesta je tak otevřená pouze pro uprchlíky ze zmíněných zemí a ostatní jsou vraceni zpět jako nelegální migranti. Se stavbou zábran na hranicích s Chorvatském začalo již i Slovinsko. Pokud by své hranice uzavřelo i Rakousko, stala se by se tak Česká republika možným koridorem a tranzitní zemí pro migranty.

Německo se může v nadcházejících 5–10 letech dostat do situace, kdy již nebude schopno přijímat miliony příchozích ročně, přestože by tato populace pro osmdesátimilionovou zemi představovala pouze menšinu. Těmto lidem je nutné zajistit důstojné ubytování a pracovní příležitosti. Oni budou hledat zejména levnější ubytování a málo placenou práci, o kterou budou žádat s chudším obyvatelstvem a může to narůst v populismus a politický radikalismus.

Zejména by se měly nejdříve začít řešit příčiny migrační krize, mezi které patří i změny klimatu, jako je nedostatek vody nebo naopak záplavy. Krize migrační je mnohem větší krizí například ve srovnání s krizí ekonomickou, kterou vyřešili ministři financí jednotlivých zemí. S migrací panuje především strach z příchozích uprchlíků, kteří sice mezi námi zatím nejsou integrováni, ale tato situace bude mít zejména politické dopady. Již nyní hnula situace s politikou Polska a Francie a centrální téma také zastává ve Velké Británii. V této situaci by neměly země rozhodovat jednotlivě, ale společně a s tím souvisí právě společná azylová politika, protože rozhodnutí jedné země ovlivňuje i situaci v ostatních zemích. Svým postojem zastává výraznou roli nyní Německo. A jedinou možností, jak zachránit Schengen, je velmi důkladná kontrola vnějších hranic. Podle mého mínění není Evropská unie schopna adekvátně řešit vzniklý problém, který je kontinentální a měl by být taktéž kontinentálně řešen. Evropská unie zareagovala až na důsledky migrační krize, ačkoliv se jedná o problém, který by měl být řešen již v jeho počátcích, tedy příčinách migrace. Dle mého názoru je uprchlická krize řešena více slovy než reálnými činy.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Publikace

Bundesministeriums für Inneres. *Asyl – Migration – Integration. 7. Rechtsschutztag des Bundesministeriums für Inneres.* Wien: Neuer Wissenschaftlicher Verlag, Auflage: 1., Österreich. 2010. 133 Seiten, ISBN: 978-3-7083-0687-2.

ČIŽINSKÝ, Pavel. *Cizinecké právo: práva a povinnosti cizinců a jejich rodinných příslušníků při vstupu a pobytu na území ČR, jejich zaměstnávání a podnikání, zdravotní pojištění a sociální zabezpečení, řízení a provozování vozidla, přístup ke vzdělání a studiu, rodinné soužití s cizinci, mezinárodní ochrana/azyl, stání občanství.* Praha: Linde Praha, 2012, 373 s. ISBN 978-80-7201-887-1.

ČEPELKA, Čestmír et al. *Teorie a praxe azylu a uprchlictví.* Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. IFEC, 2006. 239 s. Scripta iuridica; no. 2. ISBN 80-85889-79-X.

FIALA, Petr a PITROVÁ, Markéta. *Evropská unie. 2., dopl. a aktualiz. vyd.* Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009. 803 s. ISBN 978-80-7325-180-2.

HIRTLOVÁ, Petra, ed., LIĐÁK, Ján, ed. a SRB, Vladimír, ed. *Mezinárodní migrace v evropském kontextu: sborník z mezinárodní vědecké konference konané na ARC-VŠPSV ve dnech 15. - 16. 5. 2008.* Vyd. 1. Kolín: Nezávislé centrum pro studium politiky, Academia Rerum Civilium - Vysoká škola politických a společenských věd, 2008. 316 s. Sborníky. ISBN 978-80-86879-16-1.

JÍLEK, Dalibor. *Společný evropský azylový systém: procedurální směrnice: sborník.* 1.vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2006, 214 s. ISBN 80-210-4058-0.

KUNEŠOVÁ, Hana et al. *Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy. 3., přeprac. a dopl. vyd.* V Praze: C. H. Beck, 2014. xx, 386 s. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-502-2.

LIĐÁK, Ján. *Mezinárodní migrace a Evropa.* Vyd. 1. Kolín: Nezávislé centrum pro studium politiky, 2010. 149 s. Monografie. ISBN 978-80-86879-24-6.

MÖLLERS Martin, und CHR. VAN OUYEN, Robert. *Migration, Integration und europäische Grenzpolitik*. Frankfurt a. M.: Verlag für Polizeiwissenschaft, Prof. Dr. Clemens Lorei 2011. 402 S. ISBN 978-3-86676-144-5.

NEDOROST, Libor, LUKÁŠKOVÁ, Eva a TUPÝ, Jaroslav. *Evropská unie II.: společné a koordinované politiky, postavení občana, komunitární obchody*. Vyd. 1. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2010. 108 s. ISBN 978-80-7318-839-9.

PALÁT, Milan. *Ekonomické aspekty mezinárodní migrace: teorie a praxe v Evropské unii*. Vyd. 1. Ostrava: Key Publishing, 2013. 92 s. Monografie. ISBN 978-80-7418-161-0.

PIKNA, Bohumil. *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva (prizmatem Lisabonské smlouvy)*. 3., rozš. vyd. Praha: Linde, 2012. 435 s. ISBN 978-80-7201-889-5.

PIKNA, Bohumil. *Mezinárodní terorismus a bezpečnost Evropské unie: (právní náhled)*. Praha: Linde, 2006. 407 s. ISBN 80-7201-615-6.

PIKNA, Bohumil. *Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek v evropském právu: (oblast policejní a justiční spolupráce): vysokoškolská právnická učebnice*. 4., doprac., konsolidované vyd. Praha: Linde, 2007. 511 s. Vysokoškolská učebnice. ISBN 978-80-7201-686-0.

POPOVOVÁ, Marie. *Mezinárodní migrace a globální governance*. Praha: Oeconomica, 2011. 20 s. Faculty of International Relations Working papers, vol. V, 5/2011. ISBN 978-80-245-1809-1.

SCHEU, Harald Christian a ASLAN, Ednan. *Migrace a kulturní konflikty*. Vyd. 1. Praha: Auditorium, 2011. 322 s. ISBN 978-80-87284-07-0.

SVOBODA, Pavel. *Úvod do evropského práva*. 3. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010. xx, 304 s. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 978-80-7400-313-4.

ŠLOSARČÍK, Ivo. *Politický a právní rámec evropské integrace: (včetně změn podle Lisabonské smlouvy)*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. 452 s. ISBN 978-80-7357-471-0.

TOMÁŠEK, Michal et al. *Práva a povinnosti spojené s občanstvím Evropské unie v aktuálních souvislostech vývoje unijního práva*. Vyd. 1. V Praze: Karolinum, 2014. 95 s. Acta Universitatis Carolinae. Iuridica, 2/2013. ISBN 978-80-246-2698-7.

TÝČ, Vladimír. *Základy práva Evropské unie pro ekonomy*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Linde, 2004. 306 s. Vysokoškolská právnická učebnice. ISBN 80-7201-478-1.

VLASTNÍK, Jiří. *Institucionální rámec spolupráce v trestních věcech v EU*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. IFEC, Beroun, 2008. 284 s. Prameny a nové proudy právní vědy; no. 39. ISBN 978-80-87146-04-0.

WASSENHOVEN, Jens. *Europäisierung deutscher Migrationspolitik*. Policy-Wandel durch Advocacy-Koalitionen. Hamburg. Verlag. Dr. Kovač. 2010. 442 S. ISBN 978-3-8300-5390-3.

Dokumenty a studie v elektronické podobě

Bundesministerium für Inneres. *Asylstatistik des BMI Juli 2015*. [online], 2015 [cit. 2015-12-02]. Dostupné z:

<http://www.bmi.gv.at/cms/BMI_Asylwesen/statistik/files/2015/Asylstatistik_Juli_2015.pdf>

European Commission. *A European Agenda on Migration*. [online], 2015 [cit. 2015-12-02]. Dostupné z:

<http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/european-agenda-migration/background-information/docs/communication_on_the_european_agenda_on_migration_en.pdf>

European Commission. *Refugee Crisis: European Commission takes decisive action - Questions and answers*. [online], 2015 [cit. 2015-12-09-15]. Dostupné z:

<http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-15-5597_en.htm>

Evropský parlament. *Lisabonská smlouva*. [online], 2015 [cit. 2015-10-11]. Dostupné z:

<http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/cs/FTU_1.1.5.pdf>

Evropský parlament. *Přistěhovalecká politika*. [online], 2015 [cit. 2015-10-11]. Dostupné z: <[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/fiches_techniques/2013/051203/04A_FT\(2013\)051203_CS.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/fiches_techniques/2013/051203/04A_FT(2013)051203_CS.pdf)>

FRONTEX. *Annual Risk Analysis 2015*. [online], 2015 [cit. 2015-12-17]. Dostupné z: <http://frontex.europa.eu/assets/Publications/Risk_Analysis/Annual_Risk_Analysis_2015.pdf>

Heinrich-Böll-Stiftung: *Grenzwertig: Eine Analyse der neuen Grenzüberwachungsinitiativen der Europäischen Union*. [online], 2015 [cit. 2015-11-21]. Dostupné z: <https://www.boell.de/sites/default/files/assets/boell.de/images/download_de/publikationen/XT_20120522_ZusammenfassungEUStudie_Grenzwertig.pdf>

Statewatch: *Analysis. 11 Years of Eurodac*. [online], 2014 [cit. 2015-10-18]. Dostupné z: <<http://www.statewatch.org/analyses/no-235-eurodac.pdf>>

Internetové zdroje

A2alarm: *Ještě neprostopnější hranice*. [online], 2013 [cit. 2015-05-20]. Dostupné z: <<http://a2alarm.cz/2015/04/jeste-neprostopnejsi-hranice/>>

Bundeszentrale für politische Bildung. *Haager Programm*. [online], 2013 [cit. 2015-05-20]. Dostupné z: <<http://www.bpb.de/nachschlagen/lexika/177034/haager-programm>>

Bundeszentrale für politische Bildung. *Wer macht was? Akteure der europäischen Migrationspolitik*. [online], 2008 [cit. 2015-12-15]. Dostupné z: <<http://www.bpb.de/gesellschaft/migration/dossier-migration/56534/akteure>>

Bundesministerium für wirtschaftliche Zusammenarbeit und Entwicklung: *Ursachen von Migration*. [online], 2010 [cit. 2015-05-19]. Dostupné z: <http://www.bmz.de/de/was_wir_machen/themen/migration/hintergrund/ursachen/>

DerStandard.at: *Tausende Flüchtlinge aus Ungarn bereits in Wien und Salzburg angekommen*. [online], 2015 [cit. 2015-09-20]. Dostupné z: <<https://derstandard.at/jetzt/livebericht/2000021766384/nachlese-livebericht-tausende-fluechtlinge-aus-ungarn-bereits-in-wien-und-salzburg-angekommen>>

EPP Group: *Committee on Civil Liberties, Justice and Home Affairs*. [online], 2015 [cit. 2015-12-17]. Dostupné z:

<<http://www.eppgroup.eu/libe>>

EUROPA DIREKT: *EU Grenzkontrollen: Abgeordnete verabschieden Eurosur – Regeln*. [online], 2015 [cit. 2015-11-20]. Dostupné z:

<<http://www3.kaiserslautern.de/wb/pages/posts/eu-grenzkontrollen-abgeordnete-verabschieden-eurosur-regeln2613.php>>

European Council: *Entry/exit system*. [online], 2015 [cit. 2015-11-21]. Dostupné z:

<<http://www.consilium.europa.eu/en/policies/smart-borders-package/entry-exit-system/>>

European Commission: *Common European Asylum System*. [online], 2015 [cit. 2015-11-19]. Dostupné z:

<http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/asylum/index_en.htm>

European Commission: *Migration and Home Affairs*. [online], 2015 [cit. 2015-12-17]. Dostupné z:

<<http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/>>

European Parliamentary Research Service. *Briefings*. [online], 2015 [cit. 2015-7-17]. Dostupné z:

<<http://epthinktank.eu/tag/eprs-briefings/>>

Europol. *About us*. [online], 2015 [cit. 2015-12-18]. Dostupné z:

<<https://www.europol.europa.eu/content/page/about-us>>

Euroskop.cz. *Evropský parlament*. [online], 2015 [cit. 2015-12-15]. Dostupné z:

<<https://www.euroskop.cz/92/sekce/evropsky-parlament/>>

Evropská unie. *Evropská agentura pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích členských států EU*. [online], 2015 [cit. 2015-05-23]. Dostupné z:

<http://europa.eu/about-eu/agencies/regulatory_agencies_bodies/policy_agencies/frontex/index_cs.htm>

IOM. Missing Migrants Project. *Mediterranean*. [online], 2015 [cit. 2015-12-02]. Dostupné z: <<http://missingmigrants.iom.int/en/mediterranean>>

MigraceOnline.cz: *Agentura FRONTEX: garantuje ochranu lidských práv*. [online], 2011 [cit. 2015-05-24]. Dostupné z: <<http://www.migraceonline.cz/cz/e-knihovna/agentura-frontex-garantuje-ochranu-lidskych-prav>>

Parlament. Republik Österreich. *Flüchtlingsquartiere: Breite Mehrheit für Durchgriffsrecht des Bundes*. [online], 2015 [cit. 2015-11-29]. Dostupné z: <http://www.parlament.gv.at/PAKT/PR/JAHR_2015/PK0957/index.shtml>

UNHCR. *Azylová politika Evropské unie*. [online], 2015 [cit. 2015-11-29]. Dostupné z: <<http://www.unhcr-centraleurope.org/cz/co-vsechno-delame/zajisteni-pravni-ochrany/azylova-politika-evropske-unie.html>>

Wiener Zeitung. Asyl. *Die Große Flucht*. [online], 2015 [cit. 2015-11-30]. Dostupné z: <http://www.wienerzeitung.at/dossiers/asyl/die_grosse_flucht/>

Právní předpisy

Das Fremdenpolizeigesetz, BGBl. I Nr. 100/2005, zuletzt geändert durch das Bundesgesetz BGBl. I Nr. 70/2015

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) š. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/134/EHS, 75/35/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS

Smlouva o Ústavě pro Evropu

Úmluva o určení státu příslušného pro posuzování žádosti o azyl podané v některém z členských států Evropských společenství (97/C 254/01) – tzv. Dublinská úmluva (497A0819(01)).

Vlastní zdroje

Vlastní poznámky ze zasedání, konferencí, schůzek výborů a z médií během mého působení na stážích v Evropském parlamentu a na Velvyslanectví České republiky ve Vídni

Vlastní poznámky získané z rozhovorů s poslanci Evropského parlamentu

SEZNAM GRAFŮ, OBRÁZKŮ A TABULEK

Seznam grafů

Graf 1 Žádosti o azyl v EU28.....	33
Graf 2 Dublinská statistika odchozích žádostí o azyl v EU	35
Graf 3 Dublinská statistika přijatých žádostí o azyl v EU	35
Graf 4 Úspěšné žádosti v systému EURODAC	37
Graf 5 Počet zjištěných nelegálních hraničních přechodů na vnějších pozemních a námořních hranicích EU.....	38
Graf 6 Úmrtí migrantů ve Středomoří	42
Graf 7 Složení respondentů podle věku.....	48
Graf 8 Důvod migrace respondentů	49
Graf 9 S kým respondenti migrovali	50
Graf 10 Jak by respondenti zhodnotili přístup Rakouské republiky po jejich příjezdu na vlakové nádraží ve Vídni	50
Graf 11 Zda bylo o respondenty na vlakovém nádraží postaráno (ošetřovatelé, dobrovolníci, lékaři)	51
Graf 12 Co měli respondenti k dispozici na vlakovém nádraží	51
Graf 13 Zda mají respondenti dostatek informací o procesu udělování azylu	52
Graf 14 Zda respondenti ovládají německý jazyk.....	52
Graf 15 Jakého náboženského vyznání jsou respondenti	53
Graf 16 Jak dlouho jsou již respondenti na cestě	53
Graf 17 Složení respondentů v otázce, zda-li se setkali s organizovanou skupinou převaděčů	54
Graf 18 Složení respondentů jakého jsou názoru se zavedením kvót pro přerozdělování uprchlíků.....	54
Graf 19 Složení respondentů podle toho, zda plánují trvale zůstat v Rakousku	55
Graf 20 Složení respondentů podle v otázce přístupu Německa k občanům ze Sýrie	55
Graf 21 Složení respondentů, podle toho do jaké cílové země cestují	56

Seznam obrázků

Obrázek 1 Počet žádostí v Eurodac Central Unit systému	36
Obrázek 2 Detekce nelegálního hraničního přechodu v roce 2014 s procentuálním porovnáním za rok 2013	39
Obrázek 3 Migrace ve Středomoří	42
Obrázek 4 Hlavní trasy migrantů	43

Seznam tabulek

Tabulka 1 Počet žádostí v Eurodac Central Unit systému	36
Tabulka 2 Počet úspěšných žádostí	37
Tabulka 3 Rozdělení uprchlíků podle jednotlivých členských států	41
Tabulka 4 Migrantí ve Středomoří	42
Tabulka 5 Top 5 zemí původu	43
Tabulka 6 Počet žádostí o azyl v Rakousku v prvním pololetí 2015	44
Tabulka 7 Žádosti o azyl podle typu	44
Tabulka 8 TOP 15 žádostí o azyl podle státní příslušnosti	45
Tabulka 9 Složení respondentů podle pohlaví	47
Tabulka 10 Složení respondentů podle věku	48
Tabulka 11 Složení respondentů podle státní příslušnosti	49

SEZNAM ZKRATEK

EK -	Evropská komise
EMA –	Evropská migrační agenda
ES –	Evropské společenství
EES-	System vstup/výstup
EP -	Evropský parlament
ESVČ -	Evropská služba pro vnější činnost
ESVO –	Evropské sdružení volného obchodu
EU –	Evropská unie
EUROJUST –	Evropská jednotka pro soudní spolupráci
EUROPOL –	Evropský policejní úřad
EUROSUR –	Evropská hraniční kontrola systému
FRONTEX -	Evropská agentura pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích členských států Evropské unie
HOME -	Generální ředitelství pro migraci a vnitřní věci
IOM -	Mezinárodní organizace pro migraci
IS -	Islámský stát
LIBE -	Výbor pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci
RTP –	Registrační program pro cestující
SIS -	Schengenský informační systém
SEAS –	Společný evropský azylový systém
UNHCR -	Úřad Vysokého komisaře Organizace spojených národů pro uprchlíky
VIS –	Vízový informační systém